

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУН, КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫН ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1952

АВГУСТ

2

СУББОТА

№ 148 (2578)

ӨРТӨЗ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Эш Иосиф Виссарионович Сталинга Волга-Донун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналын аянткашынга алдар болдурган митингнин киржикчилеринден

мурнакчы МТС-тернин болгаш трактор бригадаларынын демисели (2 арын). Облжүүскомда (3 арын). В. Митрякин. — Нийтин ажалгазынын болгаш колхозтарга өлгөн малдарынын өртек-үезин үндүр бижир талазы

биле корум-чурумну тургузар (3 арын). Волга-Донун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын аянткашынга улустар байырлап турар (4 арын). Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Колхоз бүдүрүлгезинге трудоденьнерин ролун бүгү тала-биле бедидер

Колхозтарнын чедикшикнинг ажилына, оларын организас, ажил-агый талазы-биле быжылгаарына, нийтин байлаан өстүрүп, колхозчуларнын орулгаларын көзүндиринге күш-ажылды шын организастаары болгаш оон системанын шын телерин улуг ужурудузун. Кижн бүрдүн шыдаар хирезин көрүп алып, кижн бүгүге ажилдаан хирезин көрүп бээр деп социализмдин принципин ажил-агыйнын социалисттик хевир болуп колхозтарда боттанан турар. Колхоз тургузуу-биле кады тывылган болгаш быжыккан трудодень — күш-ажылдын хемчөө. Колхозта хереглелдин хемчөө ол принципке бүрүн дугжуң турар.

«Колхоз трудоденьнин тургускан. Ынчаарга трудодень деп чүл? Трудоденьнин мурнунга эрлерда, херезженер-даа шупту деп. Кым хей трудоденьнерин ажилдап алып болдур, ол хейну алып деп эш Сталин айткан. Колхозтарга трудоденьни тургусканы оларнын нийти ажил-агыйнын хөгжүлдүзүн, күш-ажылды чедикшикнинг организастаарына болгаш сагылга-чурумун быжыдырына улуг ролду ойбаан.

Партия болза, колхоз тургузуун удуртуп, колхозтарын большевикчи шын орук-биле башкарып чорутушаан, колхозчуларнын күш-ажылдын телеринде денневерлерин узууларын, трудоденьнин ролун бүгү талазын бедидерин челип ап турар. Ол сорулга-биле 1941 чылда колхозчуларга немелде телеринин системанын тургускан. Немелде телеринин системанын нийтин ажил-агыйныга болуун күш-ажылдын эки түнелдерин көргүзөр дээш колхозчуларнын сонургалын улам көдүрүп үндүрүсөн.

Колхозчу трудоденьнин күжү чыл-бүрүдө өзүп турар. Колхозтарнын нийтин ажил-агыйнын өзүлдөзү-биле колхозчуларнын күш-ажылдын бүдүрүчүлүгүнүн соксаал чок бедип турары-биле кады трудоденьнин натур болгаш ашка талазы-биле телерин өзүп турар. Анаа үндөзүлөш колхозчу тарааныннын материалдыг амьдыралы улам экиязып турар. Колхозта ак-сеткилдиг күш-ажыл, техниканы бедик бүдүрүчүлүгү амылгаары, колхозчу шөлдөрдүн дүжүттүгүн бедидери, нийтин малын баш сааны өстүрери-биле кады оон продуктулун даяна бедидери колхозчу өг-бүлө бүрүзүнге бай-шыдалгыр амьдыралды хандырып турар.

Областын эр, херезжен күш-ажылды араттары колхозчу амьдыралды кирген, нийтин ажил-агыйнын чаа бедик көдүрүлүшкүнү дээш, боттарынын материалдыг чаагы амьдыралды дээш коллективтик күш-ажылга күженишканын ажилдап турарлар. 1951 чылда колхозтарнын ажил-агый чорудулгазынын түнелдерин көргүсөм болза, колхозчуларнын күш-ажылдын сагылга-чурумун быжыдып, оон бүдүрүчүлүгүн бедиктеннин түнелде Бий-Хем районун колхозтары күш-ажыл кылып шыдаар колхозчу бүрүзүнге ортумаа-биле 325 трудодень онаажып кылдыр ажилдаан. Ол районда «Искра» колхозту күш-ажыл кылып бир колхозчузунга ортумаа-биле 416 трудодень онаажып болгаш бир трудоденьге 3 килограмм тарааны, ашка-биле 3 рубльди алган. Каа-Хем районда Ворошилов аттыг колхозту кижини оон ышкып ортумаа-биле 450 трудодень ажилдап, бир трудоденьге 5 килограмм тарааны, ашка-биле 3 рубльди алганыр.

Ындыг болза-даа, районнарнын көдөз ажил-агый оргаштары болгаш колхозтарнын баштаар черлери бүгү колхозчуларын нийтин ажилынча организастап шыдааннан чамдык районнарнын көдөз ажил-агый артелдеринин дыка хей колхозчуларын өргөн чыды трудоденьнерин минимуму күжүсүткөн болгаш үлөшкөн ажил-

орулгазын көчүп өзөш болган. Чижээ, Өвүр районга күш-ажыл кылып шыдаар бир колхозчу ортумаа-биле чүглө 59, Барынь-Хемчикке—88, Бай-Тайгага 96 трудодень онаажып, коңчуг куду денелди көргүсөкөн.

Чамдык колхозтарда күш-ажылдын сагылга-чуруму ам-даа куду денелде турбушаан турарын 1952 чылдын баштайгы чартынын түнели база көргүзүп турар. Барынь-Хемчик районун колхозтарында чыл эгезинден июнь 16-ке чедир күш-ажыл кылып шыдаар колхозчуларын 34,5 хуузу трудоденьнерин доктааткан минимум ажилдап албаан, а 14,8 хуузу нийтин ажилына мырнай киришпээ; Сүт-Хөл районун колхозчуларын 26,3 хуузу минимуму күжүсүткөн, а 10,9 хуузу ажилдаан болуп турар.

Бүгү колхозчуларын колхоз бүдүрүлгезинин ажилына хаара түдүп, кижн бүрүзү күш-ажылды шынчы болгаш ак-сеткилдиг көрүп, трудоденьнерин доктааткан минимумун чүглө күжүсүдөр өвөс, харын амыр күжүсүткөн турар кылды оларын кижизидер чорук колхозтун организас, ажил-агыйн быжыдыр, нийтин байлаан көзүндир, артелинин болгаш колхозчуларнын орулгаларын улгатырар, ынчангаш коллективтик ажил-агыйга трудоденьнерин ужурудузун, ролду бедидир ужуруду.

Колхозчуларнын күш-ажылдын үчүдүн өй-шаана, ылап шын болгаш оон телерин чөп чорутпаа, ынчангаш трудоденьнерин төтчөлдө буданнаар, мурнакчыларнын күш-ажылдын күсели-биле жалгаларын, ажил кылбастарын хандырып чоруткар колхозтарда хей болуп турар. Ындыг чорук колхозчуларнын күш-ажылга сонургалын кудулаары, күш-ажылдын сагылга-чурумун кошкарды, нийтин ажил-агыйныга улуг коргалды чедирер.

Трудодень — колхозчунун күш-ажылдыг нийтин үнеленин берип турар. Колхозтарнын байлаан тургузарына киршикен күш-ажыл дээш трудоденьнерин санаарына харысалганы бедидери, шынчын хыналдын тургузары чүгула. Колхозта аяктыг чарыгданган күш-ажыл бүрүн теленин турар ужуруду. «Ден күш-ажыл дээш — ден телер» деп социализмдин принципин ындыг. Мооң ужурунда нийтин бүдүрүлгезинин киржикчиси — колхозчу бүрүзүгүн күш-ажылдын үлөзүп көөрү, колхозтун орулгаларына оон үлүгүн тодаргайлаары кол сорулга болур.

Колхозчу бүрүзүгүн бүдүргөн ажилынын баштайгы үчүдү хуң-бүрү кылдырган, оон күш-ажыл дептеринге бижитинген турар ужуруду. Партия болгаш хей-нийтин организастаары колхозчу бүдүрүлгезин мурнакчыларнын күш-ажылды хана солуннарына, агиткуудуларга, көргүзүг самбарларына үргүчү чырдырар. Оон-биле кады артелидин кижигүнери болуун артелин быжылгаары, ак-сеткилдиг ажилдаар дугайында көдөз ажил-агый артелинин Уставынын негелдезин күжүсүткөн турар колхозчуларын өлөкөрдү, оларын ажилга идепкейлик кириштирер хемчеглерин алып. Эш Сталинга чоруткан чагаала алган хүлээлелерин долдур болгаш амыр күжүсүдөр дээш колхозчуларнын күш-ажылдын чедикшикнинг организастап, трудоденьнерин ролун бедидерине социалисттик чарыш улуг ужурудузун. Партия организастаарынын сорулгазы — социалисттик чарышты удуртулганын күштөдирип, оон чорудулгазын контролдарын болгаш түдөөлдерин өй-шаана үндүрер болур.

Колхоз бүдүрүлгезинге трудоденьнин ролун бүгү талазы-биле бедидер дээш демисел болза, колхозтарнын организас, ажил-агыйны быжыдырына, ажил-агый чыдын сорулгаларын чедикшикнинг шийтпирлээринге улуг ужурудузун болур.

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

Эш Иосиф Виссарионович СТАЛИНГА Волга-Донун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналын аянтканын алдар болдурган митингнин киржикчилеринден

Эргим Иосиф Виссарионович

Төөгүлүгү болушкун — Волга-Донун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналын аянтканын алдар болдурган митингине чыгып келгеш, бистер, чаа суг оруунун турдугулары болгаш аякчылар, заводтар, фабрикалар болгаш турдугуларын стахановчулары, Сталинград болгаш Ростов областтарнын колхозчулары мерген угаанын баштыкчысы болгаш башкыны Силерге чүрөөстиинг хаянзындан байырчысты чедирип, ССРЭ-нин улустарын болгаш депшигелги бүгү кижн төрөлгөнүн аас кижиктиг чаагы чоруунга үр чылдарда чурттаарына болгаш эки адикшикчины күзөдөзүс.

Коммунизмдин улуг турдугуларынын бир дугаарын аякчыларды кирген. Ийи улуг хемнер — Волга-биле Донду катыштырар дугайында бистин улаузувустун чүс-чүс чылдарда болуп чоран күзөлдөлдөрү керек кырында боттанган. ССРЭ-нин Европа кезенин бүгү далайларын суг транспортуун чыгыш-аай системаны кылдыр катыштырарын сталинчы улуг планын күжүсүткөн. Чуртун эа улуг экономикалык районларын гудуштуруп турар, делегейде эа улуг, судно чоруур шугум сонгу чүктүн далайларын субтропиктерге чедир бүгү чуртук кижилди салдырган. Бистин Төзөн чуртувустун найсылалы Москва беш далайларын порту апарган.

Волга-Дон каналын аякчылар дугайында ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин доктаанына болгаш анаа В. И. Лениннин өдүм чок адын тысыр дугайында ССРЭ-нин Дөди Советинин Президиумунун Чарлыгына бүгү совет улус болза, бодуун улуг болгаш кайгамчык чараш Төрөн чуртувунга чоргаралды болгаш улуг өөрүшкүнүн сеткил-сагышы-биле ужурашкан.

Совет эрге-чарыгынын баштайгы үезинде-ле Владимир Ильич Ленин бистин чуртувуска коммунизмин тургузарынын планын электризациялан суурунга бойдуугу чарыгынын планын эш Сталин Силернин-биле кады ажилдап кылып тургаш, Волга-Дон Россиянын муруну-чөөн чүгүнчү хожу-дангай областтарынын экономиказын өдө тургузар ужуруду күчүлүгү быра кылдыр характерлөөн.

Волга-Донун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналы болза, бистин Төрөн чуртувустун салым-чолу ийи удаа шийтпирлелген чер болур, база эш Сталин Силерин мерген угаанын удур-

турганар-биле совет улустун бүгү-делегейге төөгүлүг тилелгени чедип алган чөи болур ыдыктыг черде туттунган. Силернин алдарыг адынары өдөлдөп турар хоорайда бо хүн бистер бүгү совет улус-биле кады тайбын тургузуку күш-ажылдын шылгарангай тилелгезин демдегелеп тур бис.

Волга-Донун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналын бистин бүгү чуртувус, хей-националдык Совет Эвилелинин акы-думма бүгү республикаларын гудуп тургускан.

Коммунизмдин бир дугаар улуг тудуунун доозулганын бүгү чуртарын миллион-миллион ажилчы чоняры ийи-биле байырлаанар. Коммунизмин тургузуп турар совет улустуң тайбынга мыкшылдыг политиказынга болгаш тайбын күш-ажылдыг бүгү-делегейнин бөдүүн кижилери база катан тодаргай-биле бөзүрээр.

АКШ-тин империализтери делегейин чаа дайыннын чабыжын кыппы үндүрүп, Кореянын тайбын хоорайларын болгаш суурларын уауткап чок кылып, чаагы дүжүт бээр черлерин, салтарын болгаш шөлдөрүн куруг черлер кылдыр хуудуруп турда, совет кижилер бойдуугу чарыгты тургусушаан амьдырал чок чыткан куруг ховуларын ээлеп ап, байлакшылды бээр кылым далайларын, кавалларын тургузуп турарлар.

Эш Сталин Силерин баш удур бодоп чогаатканыр-биле Волга-Дон болза, гидротехниктиг тургузушкунун төөгүзүлгө бир-ле дугаар болуп, улус ажил-агыйнын хей, нарын айтырыгларын шийтпирлөөн. Эа чугула чүктөр болур тараа, хөмүрүш, нефть, ыш болгаш тууду материалдарын сөөрткө чүс-чүс пародоттар чаа суг оруу-биле чоруп турарлар. Димлянсктин суг күжү-биле ажилдаар электри станциязын үлөтүргө болгаш көдөз ажил-агыйга электри энергиязын берген. Шаанда кандап чыткан черлерин 100 муң гектары өл-шыкты алган. Димлянское дайындын суг курламыларын болгаш Димлянсктин ГЭС-тин электри энергиязынын базанын «кара дой довурактын» чери албек дүжүттүгү чечетелди турар шынаазы болуп хуула бээр.

Эш Сталин Силерин ажилдап кылганыр бистин чуртувуска коммунизмин тургузарынын програм-мазын боттанг турарынын классиктиг үлөгер-чижээ Волга-Дон болуп турар. Ада-чурт үлөтүрүгүн тургусканы эа чаа соци-

алисттик техниканы шийгээди алган муң-мун турдугуларга Волга-Дон кайгамчыктыг школа болу берген. Коммунизмин бир дугаар улуг тудуунун каячаа-даа аажок улуг тууду шөлдөрине эртем болгаш техниканын эа чугула айтырыгырын шийтпирлелген.

Волга-Донда ажилчысты дооз-каш, бис, турдугулар, боттарыныстын турдугулавысты болгаш билгилеривисти сталинчы үезинге өскө улуг турдугуларын турдугуларынга дамчыдып бээр бис, партия болгаш чазактын дамгаларын боттадырары дээш улам улуг күш болгаш чүткүл-биле демисе-жир бис. Үлетпүрүн болгаш көдөз ажил-агыйнын улам дүргөн хөгжүүрү дээш, кандаашкынны долдузу-биле тилелерин хандырып ыш камгалал куржактарын, судак суглар болгаш суглуг онгарлар, сугарырга болгаш сугландырырга системаларын тургузар талазы-биле нийти күрөө сорулгаларын чедикшикнинг күжүсүдери дээш Сталинград болгаш Ростов областтарын ажилчы чоняры боттарынын бүгү күштерин салыр деп эш Сталин Силерге бөзүрөдип тур бис.

Сталинградтын суг күжү-биле ажилдаар, делегейде эа улуг электри станциязынын тудуушкунун чедикшикнинг доозар дээш боттарынын бүгү күжүн салырын Сталинград хоорайын болгаш Сталинград областын ажилчы чоняры эш Сталин Силерге бөзүрөдип турарлар. Бистин Төрөн чуртувус улам күчүлүгү турзун дээш, бистин кижилеривисти амьдыралы улам каас-чарыш, өөрүшкүлүгү болзун дээш демисежир нийти херезвече бо бүгү чүлөдөр-биле бис чаа салымшыкын кирер бис.

Бистин хүннеривисти улуг чаагы дээш, бистин күчүлүгү адал-чуртувус дээш, бистин большевик партиязын дээш бис, бүгү совет улус-биле кады бистин мерген угаанын баштыкчыны болгаш адавын Силер дээш йөрөөл салып тур бис. Хей-хей чылдарда чурттан, коммунизмин долу тилелгезиниче бисти баштаар, эш Сталин.

Бистин социалисттик Төрөн чуртувусу делгерезин! Совет улустун бүгү тилелгелеринин сорук киржикчизи болгаш организастаачыны — Ленин — Сталин партиязын делгерезин! Бистин мерген угаанын баштыкчыны болгаш башкыны, коммунизмин улуг эодчийн, бүгү-делегейде тайбынчын тук тудукчузу, бистин эргим Сталин делгерезин!

Волга кыдынын ховуларынын чокку келир үези

Волга-Донун В. И. Ленин аттыг каналын туткан чорук бо чылын эа баштайгы 100 муң гектар шөлдү сугтарар арганы берген.

Волга кыдынын төүү — ССРЭ-нин Муруну-Чөөн чүгүнүн чер ажил институтунун Ершовскиде пунктузунга кээрге, бистин ховуларыстын келир үезде кандыг турары билдине бээр. Ужу-кыды көзүлөк дегем ховуларын ыдында чэрбик метр бедик ногаан арга көстүп кээр. Оон даразында — чигир сөөклязы, чаагы, сырый, узун назылыг үнүштер болгаш өскө-даа культуралар тараан шөлдөр. Шөлчө сад ужу кирип чыдар.

Чер аразынын өт-сиген системанын тургузукчу академик В. Р. Вильямс кургаг ховунун шак ыш чарам болу Сээрин күзөп чоран. Элезн каш чылдар эртин, Куйбышевтин болгаш Сталинградтын суг күжү-биле ажилдаар электростанцияларынын тудуу доосту бээрге, ажилда чок хову тарылга шөлүнө шилчий берип, арга болгаш кайгамчык садтар-биле шытылар. Ша ол хүндүлүг даалганы күжүсүдери-биле бүгү совет чон ажилдап турар. Оон күжүсүдери дээш эртемдээр — агрономнар база ажил чорудуп турарлар.

ССРЭ-нин Муруну-Чөөн чүгүнүн чер ажилын институтунун бөлүк эртем ажилдакчылары барык ийи он чыл бурунгаар сугтарар черин айтырыгларын өөренип кирипкелер. Ол үезин дургузунда сугтарыга-биле 50 центнер кызылгасты, 800—1000 центнер чигир сөөклязын, 150 болгаш оон-даа хей центнер сизенин база узун назылыг үнүштер гектар бүрүзүндөн ап болур арганы бээр агротехниканы ажилдап кылган.

Институттун үнүш ажилдакчылары сугтарган черге олуртуу-биле күзүн болгаш чазын тарып кызылгастын бедик дүжүттүгү сорттарын бедиктеп кылганнар.

Сугтарылганын чаа районнарын колхозтары болгаш совхозтары көдөз ажил-агыйнын бүгү сугтарылга культураларында бедик дүжүтү ажаап ап болур эртемнин ажилдап кылганы аргаларын дүргөн, шалы өөренип алыры кол сорулга болур. Муң гектар чыгыс сугтарылга шөлдүг Саратов областын «Комсомолец» колхозтун сугтарылга черлеринге чер ажилынын өт-сиген системанын бүгү аргаларын билеп алырына институт дузалаан. Оон үлөгери-биле Волга кыдынын өскө-даа колхозтары сугтарылга хе-

рээнге өөренип аарлар. Амгы үезде институттун эртем ажилдакчыларынын күженишкенин шак черлерин болгаш лиманын сугтарылганын, бүдүрүлгө, өөрениринин болгаш шийгээди алыры эа чугула болуп турар сугтарылга чер ажилынын чаа айтырыгырын шийтпирлээрине углан-дырган.

Волга-Донун В. И. Ленин аттыг каналы ажилда берген. Волганын болгаш Донун суглары колхозтарнын болгаш совхозтарнын ховуларыны амыр кирипкен. Оларнын улуг ажилы дээш каналдын тургузукчуларына четирдивис. Совет улустун чаагы амьдыралы дээш могагышыл чок сагыш-салымшыкын дээш бистин партиявыска, чезаавыска, эш Сталинга четирдивис. Көдөз ажил-агыйнын ажил-ишчилери болгаш оларын аразында эртемденер болгаш агрономнар ол сагыш-човаашкынга миллион-миллион пуд немелде тараалар болгаш техниктиг культуралар-биле харылаарлар. Ф. ФИЛАТОВ.

ССРЭ-нин Муруну-Чөөн чүгүнүн чер-ажылынын институтунун директорунун эртем ажилынын талазы-биле оралакчы, Сталинчы паннаадын лауреады. (СЭТА).

Силос салымшыкынын планын 122 хуу күжүсүткөн

Чөөн-Хемчик районун Шема муда «Большевик» көдөз ажил-агый артели 1952 чылда мал чеминге 36 тонна силос салыр планын турган болза, июль 20-де 48 тоннаны салып, планын 122 хуу күжүсүткөн.

Эш Шагдыр-оол бригадирлээ №1 бригаданын кижини сирос салымшыкынынга коңчуг идепкейлик ажилдаан. Ол бригаданын кижини сирос салымшыкынынга коңчуг идепкейлик ажилдаан. Ол бригаданын кижини сирос салымшыкынынга коңчуг идепкейлик ажилдаан. Ол бригаданын кижини сирос салымшыкынынга коңчуг идепкейлик ажилдаан.

Мал чөи белеткээр ажилдын темпизин дүргөдөдир

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районун колхозтары силен кезилдезиче түлүктөп киргенден бээр ам барык бир ай ажил турар. Ындыг болза-даа, ажилды темпизин районда нийти-биле дына оожум чоруп турар. Оон тодаргай барымдааны болза, район нийти-биле июль 20-ге чедир силен белеткээринин планын 10,6 хуу, а силос салырынын планын 45 хуу күжүсүдип турары херечи болур.

Мал чөи белеткээринин талазы-биле июль 20-де районун чамдык колхозтарына бодаарга, чүгөрү көргүзүлгө берип турар колхозтар болза: силен белеткээринин планын «Кызыл тул» колхоз — 28,7 хуу, Ленин аттыг колхоз — 17,8 хуу, «Искра» — 14,8 хуу болгаш Киров аттыг колхоз — 13,7 хуу база Димитров аттыг колхоз — 10,2 хуу кылдыр күжүсүткөдөн.

Во талазы-биле Эжымде Оолак даргалаан Калинин аттыг колхоз кедергей хожудап турар. Июль 20-де ол колхоз силен белеткээр алырынын планын чүглө 0,5 хуу күжүсүткөн. Ынчаарга Өдүрөк даргалаан Сталин аттыг колхоз, Тадар-оол даргалаан Маленков аттыг колхоз болгаш Тамбар даргалаан Мичурин аттыг колхозтун оон дээрдер чери чок болуп турар.

Силос салырынын планын июль 20-ге чедир района чүглө беш колхозтар күжүсүткөн болуп турар: Ворошилов аттыг колхоз (даргазы эш Чаш-оол) — 135 хуу, Жланов аттыг колхоз (даргазы эш Кук) — 125 хуу, Торгалдыда «Свобода труда» колхоз (даргазы эш Поляков) — 122,2 хуу болгаш Сталин аттыг колхоз (даргазы эш Өдүрөк) — 120 хуу. Силос салырынын талазы-биле Дөөлөк даргалаан Димитров аттыг колхоз хамыктыг доразы болуп турар. Ол колхоз силостаашкын планын чүглө 28,5 хуу күжүсүткөн.

Районда мал чөи белеткээр ажилдын шак мындыг кедергей оожум темпизин чоруп турарын чарачагыс чылдагааны болза, каячаа колхозтарда силен шөлдөрине ажилдап турар колхозчуларын күш-ажылын багай организастап турарында болуп турар.

Ынчангаш күсүк дүжүт ажаап алышыкын өгөлөөрүнүн бетинде мал чөи кыска хуусаа иштинде бедик шынаары күжүсүдөр дээш бүгү күштерин ываар шийтпирлелди-биле угаандыры чугула.

Малчыларнын чедикшигини

Улуг-Хем районун «Искра» колхозтун малчынары эш Сталинга чоруткан чагаа алган хүлээлелерин чедикшикнин күжүсүдип турар.

Колхозтун хойжурларын эш Чөлбөк-оол төрөн 222 баш хой, өшкүдөн 240 анай, хураганарын эш Натпип төрөн 136 баш хойдан 163 хураганарын, эш Сарыбай төрөн 187 хойдан 205 хураганарын, эш Биче-оол 165 хой, өшкүдөн 181 анай, хураганарын ап, чидирг чокка өстүргөн.

Ол ышкыш колхозтун чылгычылары, улуг чылгычы эш Чамыкынын удуртулганы-биле, 71 беден 71 кулунап ап, семис-шырак өстүрүп турар.

Лермонтовтун дугайында сактышыкынар

ПЯТИГОРСК. Пятигорск хоорайын хей-нижтэи улуг сруу шүлдүкчү М. Ю. Лермонтовтун өлгөндөн бээр 111 чыл болганын демдегелер эрттирген. «Лермонтовтун башчыгааны» деп музей ам 40 чыл туруп келген. Хоорайнын муң-мун чурттакчылары, а ол иш-чөп Кисловскиден, Железновскиден, Есентуктап, Ральчиктен көлгөн өскүрсаунылар болгаш ку-

портчулар шүлдүкчүнүн чурттап турган бажынынга болгаш оон аттырып өдүрткөн черинге барганнар.

М. Ю. Лермонтовтун амьдыралы болгаш чогаал ажилынын дугайында беседалар болгаш илеткелдер бүдүрүлгелерге, санаторийлерге, клубтарга, парктарга болгаш гүлгүзгөн.

Муң-муң центнер нарын дүктү күрүнө

СТЕПНОЕ. (Ставрополь край). Хойнүч чазын кыргач нарын дүгүн сөөлүгүнү вагонга чүдүрүп чоруткан. Районун колхозтары болгаш совхозтары күрүнө нарын хой дүгүн бо чылын, өргөн чыл-

дың бо үезинге бодаарга, 1600 центнер хейнү дужааган.

Сталин аттыг колхоз күрүнө дүк дужаарынын планын 123 хуу күжүсүткөн, оон 2,85 миллион

рубль орулга алган. Районун бүгү колхозтарын дүк дужаагызындан алган орулгазын нийти-биле 17 миллион рубль болган.

(СЭТА).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Сүт-Хөл районда лекция пропагандазы

ВКП(б) Сүт-Хөл райкомунун чынында штаттан дашкаар илеткелчилер бөлүү аялдап турар. Олар бо чылдын баштайгы чартында 60 ажыг лекцияларын колхозтарга барып номчаан. Илеткелчилер бөлүүнүн кеңигүөрүнүн аразында чурттакчы чоңуң ортузунга лекция пропагандазын калбартып чорудар талазы-биле эң илдепкейлиг болгаш бедик сонуургалдыг аялдап турар эштер бар.

Хер-Тайгала Сталин аттыг колхозта партия эге организациязынын секретари турган эш Бегзинова сумунуң ажылчы чоңарынын ортузунга лекциялар номчулганын артын чылын болгаш бо даа чылда хей удаа чорудуп келген. Эш Бегзинова нда анык колхозтуу организацияс, ажил-агый талазы-биле бижыгларыннын херээн бодунун лекция номчулганынын кичээлгеинин төвүнге тургузуп келген. Ук колхоз ам сөөлүгү удее организацияс, ажил-агый талазы-биле Кеску бижыгып турары кымга даа билдингир. 1951 чылда ол колхозка чүгдө 60—70 өрегерлер турган болза ам 200 өреге ашкан.

Бо чылда ол колхоз 510 гектар тарааны трактор-биле тарып алган ийке азы колхозтуу тарыга шөлдү артын чылга удур 51 хуу калбарган. Колхоз бо чылдын 7 чурттага бажынары тудуп алар планын тургаш, июль айга чедир 6 бажынын тудуп дооскан болгаш ам 2 бажынын тудуун чорудуп турар.

Эш Бегзинова ам сөөлүгү удее районнуң улус өөредилге килдинин эргелекчинде депширткен аялдап турар. Оон инаа лекторлардан эштер О. Хува, О. Лопсан, А. Агбан олар база 5—8 чедир лекцияларын номчаан.

Районнуң чурттагы чоңарынын ортузунда номчутуруп турар чамдык лекцияларнын деннели ам-даа куду шыварлыг болбушаан хе-

вээр туруп турар. Чамдык лекторларнын номчуп турар лекциялары ам-даа ажил-агыйнын практиктик сорулгалары-биле өкүлдүшпейн турар. Оон түнелинде районнуң мурнула туруп турар ажил-агыйнын ээлчеглиг сорулгаларын шийтивирээр ажилдын темпиз амдыгаа чедир-ле дыка хо-жудаашкын байлаллан уштупун шывавай турар. Мал чеми белеткээр ажилдын темпизи районнуң «колхозтарында дыка оожум чоруп турар. Кайм-даа колхозтар беш хонуктуң графигин күөсетпейн турар. Жадов аттыг, Калинин аттыг болгаш «Большевик» колхозтар тудуг планын үзеринге чедип турар.

Районнуң чамтык удуртур ажилдакчылары боттарынын хүлээдгелиг ажилында харысгалгазы куду чурттакчы чоңуң ортузунга лекциялар, илеткелчилер кыларына сонуургаа чок, боттарынын илей теоридилг билдин бедилерин чугуудага көрбейн турар кижилер база бар. Ол ындаг ажилдеринин санынга Сүт-Хөл МТС-тин директору Соловьев, оон политик талазы-биле орадакчызы Оолакай, районнуң көдөз ажил-агый килдинин эргелекчизи Сегендмей райсак килдинин эргелекчизи Шаравий, ВКП(б) райкомунун аялдакчылары Кунгаа, Шынылай болгаш оон-даа өске чамдык кижилер хамаарып турар. Ол эштер бо чылдын баштайгы чартында чангыс даа лекция номчуваанаар.

Бо талазы-биле илеткелчилер бөлүүнүн ажилын удуртуп турар ВКП(б) райкомунун пропаганда болгаш агитация килдинин эргелекчизи эш О. Лопсан база даа дыка четпес аялдап турарын ол фактылар хөречилеп турар.

Х. БОРБАЙ-ООЛ.

Колхоз бүүрүлгезинге коммунистер-ниң мурнакчы ролун бедидер

Өвүр районда дөрт колхозтар бар. Колхоз бүүрүлгезинге организацияларын.

Партиянын Өвүр райком болгаш тус-тус колхозтарынын партия эге организациялары колхозтарыны организацияс, ажил-агый талазы-биле бижыглар дээш демиселге коммунистерниң мурнакчы ролун көдүрер хемчеглерин чоруткан.

Колхозтарда партия организацияларыннын ажилын улам экижидерини айттыргаларын ВКП(б) райкомунун бюрозунун хуралдарында болгаш колхоз бүүрүлгезинге коммунистерниң мурнакчы ролун бедидеринин практиктик сорулгаларын партия организацияларыннын хуралдарында доктаамал чугалаашып келген.

Районнуң колхозтар бүүрүлгезинде аялдап турар 119 коммунистер чартык чылда боттарынга онаашкан трудоденьнин минимумун беш айлар ишинде аяр күөсеткен. «Совет Тываның 5 чыл ою» көдөз аяланы артелинин партия организациязынын 41 коммунистер чартык чылда аялдаар трудоденьни беш ай ишинде 122 хуу күөсеткенер.

Моон алгаш көөрге, районнуң коммунистеринин колхоз бүүрүлгезинге киржилгези нийтизи-биле эки болуп турар. Колхоз бүүрүлгезинин тус-тус адырларында коммунистерниң күжү таарыштыр үлетинип тургустуған.

Бо чылдын районнуң колхозтары чуртталганың 60 бажынары тудула планын тургаш, ам херек кырында 48 бажынарынын кол тудуу дооскан, оон ишинде 23 бажынарынын тудуу шуут доозулган. Бүүрүлгезин кылза чогуур 10 тудууларын 6 тудуулар, культура амдыралдын 5 тудууларын 4 тудуулар доозулган. Тудуг ажилынын талазы-биле «Торгалыг» колхоз (даргазы эш Доржукай, партия организациязынын секретари эш Бадыраа) эң эки аялдыг болуп турар.

Колхоз бүүрүлгезинге боттарынын хууда үлгерин-биле онза Кеску

болуп илереп турар хей-хей коммунистерни алап болур. Чижээлээрге, «Совет Тываның 5 чыл ою» колхозта тудуучулар Кур-оол, Далай, Самбук, Сюрюк, Севильбаа, «Торгалыг» колхозтуң хову бригадында Лавын-оол, Себекрит, Серев-оол, малчынар Дуведлей, Дада-оол, Лумун-оол, Шаннаан-оол, «Коммунизмче орук» колхозта малчынар Шарапай, Ш. Белек оларын аттары район ишинде билдингир мурнакчылар болуп илерээр.

Чедикшиктер-биле чергелештир четпестер бар. Чамдык коммунистер трудоденьнин минимумун күөсетпейн турарлар. Оларын чедир күөсетпез саннары мурнакчы аялдап турарларнын норманы аяр күөсеткен саннары дуглап турар, ычангаш бүүгү коммунистер эки аялдап турар ышка кылдыр көстүп турар-дыр. Сорулга болза, колхоз бүүрүлгезинде ажил нормазын күөсетпейн турар чангыс-даа коммунист, чангыс-даа колхозчу чок турарын чедип алыр болур.

Ол сорулганы «Кызыл туңг» колхозта партия организациясы (секретари эш Бузур-оол) четпес ботандырганын чугалавас аргажок. Колхозта аялдап болур аргалыг 10 коммунистер трудоденьнин минимумун күөсетпез, ында коммунистер Норбу чүгдө 4, Борбаанай 10 трудодень аялдап алганнар. «Коммунизмче орук» колхозта коммунист Сединаа анык болгаш кадык кизи хирезинде-ле колхоз бүүрүлгезинге шуут аялдаван. Мындаг байдал-биле районда 31 колхозчу коммунистер чартык чылда трудоденьнин минимумун күөсетпез.

Колхоз бүүрүлгезинге коммунистерниң мурнакчы ролун улам көдүрери, оларнын партияны даалгалары болгаш күш-ажылга боттары үлгерги болур хүлээлгени канчаар күөседип турарын доктаамал контрольдаары—колхозтарда партия организацияларыннын чугула сорулгалы.

М. ЧАМБАЛ-ООЛ.

Малдың чаш төлүн хөйү-биле өстүрүп турар

Танды районнуң Элегесте «Победа» көдөз ажил-агый артелинин малчынары коммунист Бавын-оол, Данзын-Хөө, Бугажы олар бо чылдын малдың чаш төлүн камгалал алар талазы-биле кончук кызымаккай аялдап, хөй сангы чаш малды доруктуруп турарлар.

Коммунист эш Бавын-оол 223 хой, өшкүдөн 256 аял, хураганын, эш Данзын-Хөө 263 хой, өшкүдөн 270 аял, хураганын, эш Бугажы 31 инекти 31 бызаны бүрүн камгалал ап, эки оларын черлерде кадарып семиртип турарлар.

Чөөн-Хемчик районнуң Хөндергей сумузуна «Красный пахарь» колхозун колхозчулары ол колхозта Кечим-Оруска улуг идегели берип, Кечим-Орусту колхоз баштаар черинин даргазынын орадакчызынга, II хову бригадынын бригадиринге сонгаан.

Колхозчуларнын идегелин Кечим-Орус хандырбайн, харын сонгутурган хүнүндөн эгелеш үргүлчү аргалап, колхозтуң ажилын чугулага көрбейн, фермаларда, аалдарда хойтпак манал, шаап туруп берген.

Амгы үе болза, сизен, тараа ажаап алышыкынын үези болгай. А эш Кечим-Орус ол аялдарын шуут тоовай, харын болуун удуртуп турар бригадыныга күш-ажылдын сагыла-чурмун сандарадып турар.

Нийтинин идегелин күөсетпес, ажил сандарадып турар, ам-даа феодализмин артыкчы чаччылы хуудулээр Кечим-Оруска чогуур хемчегни көргүссө чогуур.

Х. ОЧУР.

Камналганың корум-чуруму дээш мурнакчы МТС-терниң болгаш трактор бригадаларынын демисели

Дыка хөй мурнакчы МТС-тер болгаш трактор бригадалары трактор ажилдарынын бедик шынары дээш, оларнын бот-өртөөн харутда чигелди дээш техниктиг ажаалдаларын кончук эки чорударынын болгаш ажилдарын шак графигин эзугаар организацияларынын аргазы-биле кывар чүүлдү камналгазы дээш калбарган социалистиг чарыштын методу-биле ажилдын бедик көргүзүлгенин чедип алганнар.

Чижээ, Семипалатинская областтин Переменовская МТС-те М. У. Уразбековтун трактор бригадызы 1950 чылда 15 эгт күштүг трактор бүүрүзүнге 1241 гектар чымчак черин аялдап кылган. Оон-биле кады бригада 6200 килограмм кывар-чүүлдү база септелгеге 2464 рубльди камнап алган. 1951 чылдын октябрь-1-де бригада трактор бүүрүзүнге 980 гектарын аялдап кылган, 4500 рубльди болгаш 6000 килограмм кывар-чүүлдү камнап алган.

Бүгү сезон дургузулда тракторларнын долу, өйүндө онаалгазы эш Уразбековтун бригадызынын ажил планында көрдүнгөн. Ол ботза, аялдын бедик көргүзүлгенин чедип алырынга удуу-биле дуздалап турар.

Часкы хову ажилдарын болгаш чайгы чер адыралгазын эрте чорутканынын соонда тарып олуртур культуураларын аялдап кыларыне болгаш чайын аялдарган черлерини культуурастырыне тракторларын кирип турар.

Ол үеге чедир өт-сизген четчин быжа бээр болгаш тараа культуураларнын ажаап алышыкыны эгелегиче чедир тракторларын сизген кезидезинге болгаш мал чемнери силдестериныга аялгалап турар. Алдаанда көргүскен саннарын көргүзүп турары ышка Уразбековтун бригадызы бүгү сезон дургузунда тракторларнын өйүндө онаалгазын чедип алган.

Улус-Хем районнуң Арыг-Бажында Димитров аттыг көдөз ажил-агый артелинин эге шолозы (эргелекчизи эш С. Давая), колхоз (даргазы эш Дөвөдек) 1952—53 өөредилге чылынга чедикшикнин ужуражыр дээш, школа септелгезинге 12 колхозчуларын организациястыг байдал-биле аялдап турар.

Улус-Хем районнуң Арыг-Бажында Димитров аттыг көдөз ажил-агый артелинин эге шолозы (эргелекчизи эш С. Давая), колхоз (даргазы эш Дөвөдек) 1952—53 өөредилге чылынга чедикшикнин ужуражыр дээш, школа септелгезинге 12 колхозчуларын организациястыг байдал-биле аялдап турар.

Улус-Хем районнуң Арыг-Бажында Димитров аттыг көдөз ажил-агый артелинин эге шолозы (эргелекчизи эш С. Давая), колхоз (даргазы эш Дөвөдек) 1952—53 өөредилге чылынга чедикшикнин ужуражыр дээш, школа септелгезинге 12 колхозчуларын организациястыг байдал-биле аялдап турар.

Машинаны ондагай чорук-биле уруп каан тракторист ону МТС-тин мастерскаянда төп септелге де-вискээринге экиеп септээр. Оон-биле кады тракторнуң үрелишкенин кандыг чылдагаан-биле болганын МТС-тин механиги тодаргайлап илередир болгаш чогуур актыын тургузар. Бир эвес үрелишкени трактористниң бүүрүзү-биле болган болза, машинанын септелгезин оон күөсел-биле чорудар.

Техниктиг чылдагааннарнын талазы-биле тракторларнын ажылы үзүктелти бээр чорукту узуктаарынга таарышкан дарганаар хөрүк, дөжү-кыле дерээн улуг эвес хову мастерская бригадын турлаанда бар. Ол ышка чугула чеспек-лерекселдер болгаш машиналарнын эң чугула кезектеринин курлавырлары ында бар.

Шак графигин бериндалаар ажилдарын күөседиринге трактор бригадызы-биле хову бригадызынын сырый кады аялдап кылгашы улуг ужур-дузалаг болуп турар. Эш Уразбековтун бригадызы «Чва көдөз» деп колхозка аялдап берип турар.

Дем катышкан күженишикчи черинде машиналарнын үзүктел чок ажилын хандырар, хөрүнүчү эки сайырады, тарааны өй-шаанда тарыыр, бедик дүжүтү өстүрер, ону өй-шаанда бүрүнү-биле ажаап алыр дээш механизаторлар болгаш колхозчулар бүгү-ле болдунар чүү-лерини кылып турар.

Ол колхозтуң хову бригадаларын бригадирлери эштер Кузнец болгаш Северин олар тракторларын хандырыныга эң-ле белеткедиг колхозчуларын чылдын-ла чускайлап берип турар. Ажилчы глян эзугаар олар белеткетинмез ховуларнын ужур тракторларнын ажылы үзүктелти бээр чорукту болдуурбайн, аялдар черлерини азы ажилды өске хевирлерин өй-шаанда белеткеп турарлар.

Илчирбелги тракторлар-биле аялдап бүүрүлгезинге белеткеп каан черлерин бригадынның үчүткчи кижизин дээшкенинге таарыштыр 30—40 метрден калбак эвес кылдыр тус-тус үскүлөш, өрөннер-биле демлектеп турар.

Дугуйлук тракторга кывар чүүлдү чарыгалын эвээжидирин-биле карбиюраторун жиклөрүндө 2 миллиметр хемчээлдиг үттү каянаан болгаш 1,72 миллиметр диаметриг чаа үт кылдыр өрүмнээр. Ол үде хөдөл-

дирикчинин күчүзү өскерилбес, хэрин кывар чүүл чарыгалы 10 ажыг хуу кызырлыр.

Эш Уразбековтун бригадызында кожукулар чүгдө чер илдарарынын ханынын таарыштырып турар эвес, харын андазыннарнын болгаш культуристорларнын ажилчын органнын үнүш аймаанын артышыкынарынан үргүлчү арылган турар, ол болза, хөрүнүн сайырадырынын шынарын экижидип, база кывар чүүл чарыгалын эвээжидип турар.

Күрүнө хөреңгилеринин чарыгалын камнаар болгаш эргилде хөреңгилеринин эргилдезин дүргедидир дугайында Москваның бүүрүлгезинин ажилчынарынын кыйгырын чугаалашкаш, эш Уразбековтун бригадызынын коллектив бодунун ажылын ажил-агый санажылгазынче шилчиткен. Бригада ажил-агый санажылгазынга үш чыл иштинде аялдап турар болгаш 1950 чылда 2464 рубльди камнап алган, ол болза, бир гектар чымчак черни бот-өртөөн ортумаа-биле 1 рубль 59 копейк кылдыр эвээжидир арганы берген.

Нефть продуктуларын чарыгалын камнаары-биле трактор бригадызынга лимитти доктааткан, ол эзугаар трактористтерге чогуур сангы кывар чүүлдү берип турар. Ол ышка артык кезектерин күөсеткен ажилдарынын санынга шынгы дүүштүр лимит дептерин эзугаар берип турар.

Бир гектар чымчак чер адыралгазынын бүүрүзүнге онааштыр бригадага 2 рубль 36 копейкти санап берип турар (2 рубльди тракторнуң техник талазы-биле тудууга чок чорунуң ажаалдазынга база 36 копейкти кожулда машиналарынга).

Переменовская МТС-те планнын онаалданы бригада бүүрүзүнге: чакы, чайгы болгаш күсүк үш үеге үзүп турар. Үе бүүрүзүндө чымчак чер адыралдын гектар-биле берип турар; пландын хамаарыштыр артык кезектер септелгезинге болгаш септелге материалдарынга ашка саналгазынын лимитин доктаадып турар.

Трактор бригадаларын ашаландыр сорулга-биле хөреңгилерин гектар барымдалап шилчидип бээр принцип болза, күш-ажылдын бүүдүрүчүлүк бедидеринге идиг берип турар.

Семипалатинская областта чүгдө Переменовская МТС ажил-агый санажылгазынче шилчез эвес. Ол-ла областта шаанда элээн улуг котаралдарга таварып турган Мачанчинская МТС ажил-агый санажылгазынче шилчез соонда 1949—1950 чылдарда 143 муң рубльдин орулганын алган.

Трактор бригадаларын ажил-агый санажылгазынче шилчиткеннин түннелинде доктаамал гектарга үндүр чарыгалдын ортумак нормазы 2 рубль 50 копейк турганындан 1 рубль 08 копейк чедир кызырар арганы Мачанчинская МТС-тин дирекциясы алган. Ол МТС-те 18 трактор бригадаларындан 16 бригадалар техниктиг ажаалдалар талазы-биле хөреңгилерин камналгазын чедип алганнар.

Хөреңгилер камналгазынче талазы-биле онза эки түннелерин трактор бригадаларынын бригадирлери эштер Рудь, Локтев, Никитенко болгаш Витевский олар чедип алганнар.

Ол ышка ол МТС-те хову аялдарында тракторларын болгаш көдөз ажил-агый машиналарын хандырып турар көжүп чоруур мастерскаяларын ажил-агый санажылгазынче шилчиткен. Көжүп чоруур мастерскаялар аялдакчыларынын ажил төлөвирин тракторлар-биле аялдап кылган шөлдү хемчээлин эзугаар чорудуп турар.

Көжүп чоруур мастерскаянын аялдакчыларынын ажил-төлөвирин толаргайлар төлөздө, көжүп

чоруур мастерскаяларын тударынга көрдүнгөн түндө: көжүп чоруур мастерскаяларга ай санында тускайлаан одаар чүүлдүн лимитинин өртөөн, чыл дургузунда мастерскаяга тып алыры-биле планнаштып турар авторезинин өртөөн, көжүп чоруур мастерскаяларнын аялдакчылары социалистиг чарыштын чуруму-биле камнап алыр деп хүлээнген түнү үндүр казып турар.

Артак түнү МТС-тин күөсеткен трактор ажилдарынын хемчээлин эзугаар хуваап берип турар. Трактор хөй ажилды кылып бүүдүрер тудум-на көжүп чоруур мастерскаяга үндүрүп бээр хөрөнгө хөй болур болгаш оон аялдакчы бүүрүзүң ажил төлөвир хөй болур.

№ 3 көжүп чоруур мастерскаянын аялдап турар участогунда трактор ажилдарынын планын эзугаар 1290 гектар чымчак чер адырал ужурулук тракторлар бөлүү аялдап турар. 7 айлар дургузунда дарган кизи 4550 рубль түнүг ажил төлөвир алыр деп планда көрдүнгөн. ычангаш дарган болза, оон хандырып турар тракторларын күөсеткен гектар бүүрүзүндө 38 копейкти аг турар.

Автомастерская тускай чолаачы чок, немелде ажил төлөвир бээрине эвес автоматстерскаянын чолаачылар эргедиг аялдакчыларынын бирээзинге ону дааскан, ону ол кизи башкарып турар.

Переменовская МТС-те септелге мастерскаяларын (МТС-тин кодынында) база ажил-агый санажылгазынче шилчиткен.

Оон-биле чергелештир ажилчыннарын саналын эзугаар мастерскаянын чарыгалын кызырган, хандырыкчы персоналдын санын эвээжетен, күш-ажылдын, артык кезектерин болгаш материалдарын чарыгалын нормалаарын чоруткан, складта артык кезектерин хүн-бүрүдө санап турарын чурумчуткан.

Трактор бригадаларындан хүлээп алган акт чокка, хынакчы-механик үрелишкенин данызын тургуспаажга тракторнуң комбайнын азы өске-даа машиналарнын септелгезинче мастерская эгелеп кирбес. Үрелип баксыраан чүүлдерин данызын өртөк-үне доктаадып кылары-биле бухталтерияга кириер, оон соонда МТС-тин директору бадылаар болгаш мастерскаянын эргелекчизин шилчидер. Септелге доозулган соода бухталтерия чери машинанын септелгезинин өртөөн шуут санап хынаар.

Септелгеге чарыгалдарын кызырарында болгаш оон шынарын экижидеринге септел турар машина бүүрүзүнге магадылал паспортун тургускан чорук улуг ролду ойнаан.

Магадылал паспортунга холунуң үжүүн салгаш, аялдакчы болза, оон септең беддери азы кезээ хуусаазындан эрте аялгалдан үне бээр болза, ол кизи ол дугайында материал талазы-биле харысгалганы хүлээр деп чүвени билер. Кезектерин аялдаар хуусаазын уздырып оралдаштышаан, МТС-тин ажилчынары эгелекчи саналарын кирип турарлар. Барык-ла шуппу ажилчынаар бүүдүр аялдын ээлчег нормаларын үргүлчү аяр күөседип турар. Оон түннелинде ажилчынаарнын ажил төлөвирин дыка өскөн.

Мурнакчы МТС-тер болгаш трактор бригадалары аялдын бедик көргүзүлгенин ындагы язылыг чедип ап турар.

Семипалатинская областын көдөз ажил-агый эргелелинин на-сальниги П. ЕГОРОВТУҢ, инженер-механиктер: В. КОСЕНКО, И. САХАРОВ, Н. КИРЮШКИН, оларнын чүүлдүндөн).

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Чаа өөредилге чылынга белеткел эки

Колхозта эге шолоны кырышаан, ишин шугаатураалаан. Үш кон-тромарканын болгаш шолонын ишти херекселдин септелгезин дооскан.

Башкылар чурттаар бажынын болгаш чунар-бажынын капитал септелгезин кылып турар. Чаа өөредилге чылында 200 кубо-

метр одаар ыяшты школа чанында белеткеп тургускан.

1952—53 өөредилге чылында колхозтуң эге шолозынга 99 өөреникчилер өөренир, оларнын ат-данзызын суму Соведи биле школа эргелээр чери кады кылган. Өөредилгеге хереглээр 1000 тетрадьтарын, 500

карандаш, будук чүүлдерин суму Соведи салып белеткээр.

Ычангаш, эге шолонын кол септелгезин болгаш үрмек септелгелерин август 10-да бүрүн дооскаш, шолонын күрүнө комиссиясынга хүлээлди бээр деп турар.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Колхозчуларнын идегелин хандырбайн турар

Колхозта эге шолоны кырышаан, ишин шугаатураалаан. Үш кон-тромарканын болгаш шолонын ишти херекселдин септелгезин дооскан.

Башкылар чурттаар бажынын болгаш чунар-бажынын капитал септелгезин кылып турар. Чаа өөредилге чылында 200 кубо-

метр одаар ыяшты школа чанында белеткеп тургускан.

1952—53 өөредилге чылында колхозтуң эге шолозынга 99 өөреникчилер өөренир, оларнын ат-данзызын суму Соведи биле школа эргелээр чери кады кылган. Өөредилгеге хереглээр 1000 тетрадьтарын, 500

карандаш, будук чүүлдерин суму Соведи салып белеткээр.

Ычангаш, эге шолонын кол септелгезин болгаш үрмек септелгелерин август 10-да бүрүн дооскаш, шолонын күрүнө комиссиясынга хүлээлди бээр деп турар.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Колхозта эге шолоны кырышаан, ишин шугаатураалаан. Үш кон-тромарканын болгаш шолонын ишти херекселдин септелгезин дооскан.

Башкылар чурттаар бажынын болгаш чунар-бажынын капитал септелгезин кылып турар. Чаа өөредилге чылында 200 кубо-

метр одаар ыяшты школа чанында белеткеп тургускан.

1952—53 өөредилге чылында колхозтуң эге шолозынга 99 өөреникчилер өөренир, оларнын ат-данзызын суму Соведи биле школа эргелээр чери кады кылган. Өөредилгеге хереглээр 1000 тетрадьтарын, 500

Малдың чаш төлүн хөйү-биле өстүрүп турар

Танды районнуң Элегесте «Победа» көдөз ажил-агый артелинин малчынары коммунист Бавын-оол, Данзын-Хөө, Бугажы олар бо чылдын малдың чаш төлүн камгалал алар талазы-биле кончук кызымаккай аялдап, хөй сангы чаш малды доруктуруп турарлар.

Коммунист эш Бавын-оол 223 хой, өшкүдөн 256 аял, хураганын, эш Данзын-Хөө 263 хой, өшкүдөн 270 аял, хураганын, эш Бугажы 31 инекти 31 бызаны бүрүн камгалал ап, эки оларын черлерде кадарып семиртип турарлар.

Малдың чаш төлүн хөйү-биле өстүрүп турар

Танды районнуң Элегесте «Победа» көдөз ажил-агый артелинин малчынары коммунист Бавын-оол, Данзын-Хөө, Бугажы олар бо чылдын малдың чаш төлүн камгалал алар талазы-биле кончук кызымаккай аялдап, хөй сангы чаш малды доруктуруп турарлар.

Коммунист эш Бавын-оол 223 хой, өшкүдөн 256 аял, хураганын, эш Данзын-Хөө 263 хой, өшкүдөн 270 аял, хураганын, эш Бугажы 31 инекти 31 бызаны бүрүн камгалал ап, эки оларын черлерде кадарып семиртип турарлар.

Малдың чаш төлүн хөйү-биле өстүрүп турар

Танды районнуң Элегесте «Победа» көдөз ажил-агый артелинин малчынары коммунист Бавын-оол, Данзын-Хөө, Бугажы олар бо чылдын малдың чаш төлүн камгалал алар талазы-биле кончук кызымаккай аялдап, хөй сангы чаш малды доруктуруп турарлар.

Коммунист эш Бавын-оол 223 хой, өшкүдөн 256 аял, хураганын, эш Данзын-Хөө 263 хой, өшкүдөн 270 аял, хураганын, эш Бугажы 31 инекти 31 бызаны бүрүн камгалал ап, эки оларын черлерде кадарып семиртип турарлар.

Малдың чаш төлүн хөйү-биле өстүрүп турар

Танды районнуң Элегесте «Победа» көдөз ажил-агый артелинин малчынары коммунист Бавын-оол, Данзын-Хөө, Бугажы олар бо чылдын малдың чаш төлүн камгалал алар талазы-биле кончук кызымаккай аялдап, хөй сангы чаш малды доруктуруп турарлар.

Коммунист эш Бавын-оол 223 хой, өшкүдөн 256 аял, хураганын, эш Данзын-Хөө 263 хой, өшкүдөн 270 аял, хураганын, эш Бугажы 31 инекти 31 бызаны бүрүн камгалал ап, эки оларын черлерде кадарып семиртип турарлар.

ОБЛКУУСКОМДА

Ажылчы чоннар депутаттарынын область Советинин күөсөкчи комитети СССР-нин Министрлер Чөвүлелинин доктаалын удуртулга болдурган, мындагы шийтирири үндүргөн, чүл дие, колхозтарнын баштаар черлеринге сүмөлээни болза, үлөтүрү будурүлгелерге, албан организация черлеринге болгаш тудугларга, база улус ажил-агыиньн өске-даа адырларында доктаамал болгаш түр үеде ажилдарга колхозчуларны чорударда колхозтар баштаар черлеринин чарган күш-ажылчы керээринин бүрүткели-биле ээугар болдулар. Колхозтарнын баштаар черлери сезон ажилдарында чоруткан колхозчуларга колхозтан дашкаар ажилдар чөпшээрдин дугайында шынылганы бээр.

Ажылдаары-биле чоруткан колхозчуларны колхозтарнын баштаар черлеринин шөлээнин дугайында шынылга чокка доктаамал болгаш сезон ажилдарында үлөтүрү будурүлгө, тудуг болгаш албан организация черлеринин удуртукчулары хүлээп алыры болдурбас деп шийтирилээни.

Үлөтүрү будурүлгелерге, чаа тудугларга болгаш албан организация черлеринге ажилга келген колхозчуларны киир бижиир үезинде милиция органына паспорт, шериг билдинден аягыда ук кижилерден киир бижидерин негээр чүлдөр болза:

- а) колхоз баштаар черинин бүрүткели, азы сезон ажилдарынче

Тоорук, кат, мөөгү чылдазын организаастаар

Тыва автономнуг область болза, боду үнген ашы-чөмгө хереглээр чимистер-биле база бир байлак черин бирээни. Мында пөш тооруу, мөөгү болгаш язы-бүрү кат-чимистер хөйү-биле үнүп турар.

Бо чылдын агар бийдузунун таарымчалык байдалы оларнын үнүжүнге болгаш дүжүдүңгө улуг идиги берген.

Бойдустун ол байлаан чоннун калбак хереглери хандыраарына хөй хемчээлди-биле чып белеткээрин сорулгасы областың хереглекчилер эвилелдеринин ажилдакчыларын болгаш ажилчы чоннун мурунда туруп турар.

Тыва областың хереглекчилер эвилели 1952 чылда 135 тонна язы-бүрү каттарын, 29 тонна мөөгүнү, 50 тонна пөш тооруун белеткээрин шийтирилээш, ол ажилды чедикшиинин чорударынын дугайында тодаргай айттышынын хереглекчилер эвилелинин район организацияларына берген.

Улуг-Хем, Каа-Хем, Бии-Хем районнары кат, тоорук, мөөгү садып

болгаш кайы хире хуусаада колхозчуга шөлээ бергенниң дугайында колхоз баштаар черини шынылдылгазы база колхоз-биле чарган күш-ажылчы керээрин бар болуп турарынын дугайында ыяаыла айткан турар ужурулг албан черинин болгаш үлөтүрү будурүлгө черинин дилег билдирешкини;

б) чуртталга бакыны бар, чогуңу дугайында шынылга (доктааткан майык ээугар).

Сезон ажилдарына кирген колхозчуларнын киир бижидилгезин колхозтар баштаар черлеринин шынылгаларында айткан хуусаада чорудар.

Сезон ажилдарында туруп турар колхозчуларга түр киир бижидилгени узадарда хуусааны узадарынын дугайында колхозтарнын баштаар черлеринин чөпшээрели-биле чорудар.

Бакың ажилдакчылары болуп ажилга келген херээжен колхозчуларнын киир бижидилгезин оларга колхоз баштаар черлеринин чөпшээрэн шөлээнин хуусаазында чорудар.

Бо шийтирири күөсөлдө дээш хыналданы райкүүскамнарга, көдээ (суму) Советтеринге болгаш милиция органына хулээткен.

Ук шийтири Тыва автономнуг областың девискээринге непертерэ. Мону парлалга үндүргениин соонда 15 хонуктан күштүг болдуруп боттандырып болгаш ийи чылдын дургузунда күштүг болур.

алышыкынын болгаш ону ажаарынын белеткелин багай эвес чоруткан.

Ындыг болза-даа чамдык районнарын райполарынын баштаар черлери ол ажилга четпес белеткенип, ону чедир үнелейин турар.

Ол ажилды калбартып чорударынын сезон үези келген. Ычангаиш оон белеткелинде четпестерин озалдашкын чокка узуткап, чимистерин садып алырыңче кирер херек.

Областа бар, чөмгө хереглээр бойдустун боду үнген кат-чимизин хөйү-биле чып, ону хереглекчилер эвилелинин садыг четкилеринге садарына колхозчулар, колхозтарнын баштаар черлери, школачылар болгаш өске-даа чон калбаа-биле киржири чугула.

Кат-чимес болза, кижиге чөмгү болгаш үнелиг немелде чөм. Ону чыгаш садыг четкилеринге экеп садарын организаастаар!

Кат-чимисти чып садарга колхозка болгаш кижилерге немелде улуг орулганы бээр.

Н. ФИЛИПОВ.

Багай ажилды эки деп мактаанынын херээ чүл

Барыи-Хемчик районун Шекпээр суму Совети анаа хамаарыш турар ийи колхозтарны удуртпайн турар, ол ышкаш оон организас-масгалы ажилы багай болуп турар.

Көдээ Советтин даргалары штер Дарый-оол, Шакыр, секретари эш Доржу оларны сумунун чоңу типтин дилеп чоруп турары эвээш эвес. Суму Советинин даргазынын оралакчызы эш Шакыр биле суму Советинин секретари эш Доржу суму төвүндөн 10—30 километр ырак черде чурттап турарлар. Байдал ында турда, суму Советинин ажилы экижижес, колхозтарга негетинер удуртулганы суму Совети хандырып шыдавас дээрзи билдингир. Сөөлгү ийи чылдын иштинде колхозтарнын ажилынын дугайында кандыг-даа айттырларны суму Советинге чугаалашпаан. Оон туржук суму Советинин даргалары колхозтарнын ажил-агыиньн байдалы аас-биле безин сонуургап айтырбайн турар.

1951 чылда «Красный пахарь» колхозтун эт-хөргезин үрөп, самчыг-дааш колхозтан үндүрткен Седен-оол, Кара деп кижилерин кандыг-даа хемчег албайн, суму Совети шынылга кылып бергеш салып чорудупкан.

Ажилга шаптык ужураштыр турар Чамыяң, Серээ, Лама-Сапкан ышкаш кижилер-биле демиселди барык чорутпайн турар. Оон уламындан ол чижектиг кижилер чүлө күрүнө мурунуга хүлээлгезин багай күөсөлдөп турар эвес, харын колхозтун таразын, ситенин мадларынга чидиртип, колхозка когаралды чедирип турар.

Суму Советинин ажилынын багай болуп турарынын кол чылдаганын

болза, бо суму Советин ажилчы чоннарын депутаттарынын район Советинин күөсөкчи комитети багай удуртуп турарында. Райкүүскам ол суму Советини шын удуртуп, оон ажилына шын үнелди берип, ында четпестерин өй шаанда илередиң, ону узуткаарына практиктиг дуза чедиреринин улугу, харын суму даргаларын шын эвес чөмгө мактап, четпестерин чаап турары ажилды экижидеринге шаптыкты болуп турар.

Суму Советинин сессиялары өй-шаанда болбайн турар болгаш суму Совети план чокка ажилдап, суму Советинин депутаттарынын отчеттары сонгукчуларнын мурунуга ховар организаастап, чамдык бир айттырларны шийтирилесе-даа, оон күөсөлдөң чедип албайн турар. Мындагы байдалдыг турда ам кандыг ажилды эки кылган дээш Шекпээр суму Советин, оон даргазы районун Хундулел самбыразынга болгаш «Чаа орук» солунга мактап турарыл?

Ындыг чоруткун чылдаганы Барыи-Хемчик район Советинин күөсөкчи комитети суму Советинин ажилын ханы билбес, оон ажилына шын эвес үнелди берип, ону багай удуртуп, чүлө бодун оожургадып турарында эвес бе?

Район Советинин күөсөкчи комитетинин шак ындыг байдалы, четпес удуртулгаларын ажилгап алгаш Шекпээр суму Советинин даргалары ажил кылырын оорунга ында-мында арагалап чоруп турарлар.

Шекпээр суму Советинин ажилы үргүлчү-ле мындагы байдалдыг турбас ужурулг.

С. СЕНДАЖЫ.

Комбайнар тараа ажаап алышыкыныга белең

Бо чылын Улуг-Хем районда тараа культураларынын үнүжү дыка чаагай. «Свобода труда», Киров аттыг, Ленин аттыг, «Кызыл тул» болгаш өске-даа колхозтарнын тарааларынын үнүжү кончуг дески чаагай болуп турар.

Тарааның байлактыг чаагай дүжүдүн чидирип чокка кыса хуусаада ажаап алырын көдээ ажил-агыинь ажил-ишчилеринин найралдыг күш-ажылчы болгаш эң ылангыя камбайнар агрегады шийтирилээр ужурулг. Бо харысалгалыг улуг кампанияга Шагаан-Арыгга машина-трактор станциясы (директору эш Гордей), оон механизаторлары чедикшиинин белеткенип турарлар.

МТС-тин комбайнлары комбайнарнын, молотилкаларнын септелгезин колдуунда июль 20-де септел дооскан. МТС-те бо чылын келген

2 «Сталинец-6», 2 «С-4» деп боду-чорур комбайнарны болгаш «М-К-1100» деп бир молотилканы, 3 навозилкаларын септелгезин бурун дооскан.

Комбайнарны болгаш молотилкаларны ажаап алышыкына белеткээр талазы-биле бригадир эш Чупраковтун болгаш көдээ ажил-агыинь машиналарынын септеле механиги эш Балчир-оолдун удуртулгасы-биле оларнын механизаторлары эки ажилдааннар. Оларнын иштинден комбайнлар Бондере, Бюрбю, Сундул, Шадрин, Чунарев олар септелег оналгаларын хүнде 130—180 хуу күөсөлдөп турар. Олар боттарынын комбайнларын мурунай септел дооскаш, өске комбайнларга дузалажып турарлар.

В. ТАРЖАА.

Эки ажилдыг механик Попов

Улуг-Хем районун Чааты болгаш Торгалыг суурунун көжер кино механиги эш Попов онашкан ажилы ак сеткилди-биле күөсөлдөп турар болгаш 1948 чылдан эгелеп 7 кижини кино механигинге өөрткөн. Олар ам көжер болгаш турум кино механиктеринде ажилдап турарлар.

Эш Попов 1952 чылдын бирги чартында кинонун 165 сеансыларын 5000 ажыг көрүкчүлөргө көргүскен болгаш 200 рубль түннуг кывар болгаш чаар материалдарны камнап алган. Кинону үндүрүп турган үеде эш Попов болза, оон утказын

арат чонга тайылбырлап берип турар, база ховуларда бригадаларга кинону чогуур өй-шаанда көргүзүп турар. Ол чүлгө бодунун хамаарышкан ажилына эки ажилдап турар эвес, хөй-ниитинин ажилына база-ла кончуг эки киржип турар, эң ылангыя Торгалыг суурда профэвилел бөлүүнүн даргазында ажилдап, ол ажилына эки түнелди чедип алган.

Кино механиги эш Попов бодунун кызымаккай эки ажилы-биле чоңун хүндүлелин чедип ап турар.

В. СУМБҮР.

Магазин ажилында четпестерни узутваар

Чоннун материалдыг болгаш культурулуг амыдыралын хүн-бүрүде бедидеринге совет садыг кончуг улуг рольду ойноп турары билдингир. Чоннун чугула хереглелдерин чогуур өй-шаанда долзуу-биле хандырыры совет садыг четкилеринин чугула сорулгаларынын база бир чугула чүлү болур.

Ындыг болза-даа, Чөөн-Хемчик районун Хайракан сумуунда Сталин аттыг колхозтун магазининин ажилында улуг четпестер бар болуп турар. Ол магазинин садыг-жызынга эш Ревиюктун ажилдап киргенден бээр элээн үр үелер эрткен болгаш бодунун ажилын экижидип ап болурунун аргалары бар болуп турза-даа, бодунун ажилына ээ-харысалга чок болуп турар.

Эң ылангыя эрткен чылдын магазини одаар ыяшты белеткеп албаанын ужурундан кыштын соок үелеринде магазин дыка үр үениң иштинде ажилдап, хаалгыг туруп турган. Садыгы эш Ревиюк эрткен чылдын ол берге байдалды өөрөңнү көрөйүн, келир кыжын одаар ыяшты белеткээр-биле керээни мынчага чедир чарып албаан.

Магазин культура талазы-биле куду байдалда туруп турар. Чүл дээрге, бараан салыр черлерин, прилавканы, шаланы чугбайн, ханаларын чугайлап турарынын ужурундан ында барааннарны болгаш чөм продукцияларны доваркап тудуп чий берген. Хереглекчилернин талазында эргежок чугула барааннарнын негелдерин кылырга, чөптүү-биле харылап бээринин орнунга эш Ревиюк колхозчуларга ээлдек эвес болуп, бараан садып алып дээрге оларнын акаазы бар эвес дээр хөөннерин чугаалап турар.

Шынында райондан наряд ээугар ол магазинге чугула барааннарны чогуур өйүнде берип турдала ол барааннарны эш Ревиюк бо-

ду албайн турар.

Магазин эргелекчизи эш Ревиюк бараанын өжөгээр эвээшти алгаш, оон-биле бодунун ажилын чигедирин күзөп, магазини чогуур үелеринде ажитпайн турар болгаш хереглекчилер ону үр үелерин иштинде манап шыдапайн, хүндүсүнүн 12 шакта бакыңдан чалап ап турар таварылгалар хөй. Садыгы Ревиюк хереглекчилерин байдалын көрүп садыглар, таныш-көрүштөрүн, төрелдерин барымдаалар чоруктары эвээш эвес болуп турар. Чижээлээрге, эрткен июнь айда магазинге майкалар, аржылыдар, элээн хөй сапог идиктер келгенин колхозчулар садып алыры-биле манап турганнар, а магазин ажитпайн соонда ол барааннарнын эвээш сазын артып калган болган. Оларны садыгы баш бурунгаар таныштарына үлөп берген болгаш чамдызын шыгжап алганы илерээн. Школаның башкыларына болгаш ажилдакчыларына райондан ашы-чөм продукцияларын наряд ээугар ол магазинни дамчыштыр үндүрүп бээрге эш Ревиюк чедикши садыглапайн, бодунга артыгы алгаш, Чадаана хоорайда төрелдеринче чорудуп турар чүлдери бар.

Оон-биле чергелештир эш Ревиюктун арага-дарыга хандыры чоруп сөөлгү үеде кедереп барган. Июнь айнын иштинде ийи катап билдесидер арагалап алгаш магазин иштинде ужуп калган чытканын школа ажилдакчылары Чижарева, Сизин олар көрүп кааш бакыңына чедиргеш, магазини шоочалап каан. База июнь айда арагаллап тургаш магазинин дүлгүрүн чидирип алгаш, оон эжини шуут үрээш, өске шооча кылдырткан.

Сумуда магазинин садыгы Ревиюктун ажилында ындыг улуг четпестер бар болуп турда; Чөөн-Хемчик райоону баштаар черин, эштер Горбунов, Даржаа кандыг-даа хемчег албайн турары тергини четпес.

М. МААДЫР-ООЛ.

Ниитинин мал ажилынын ажаалдазынын болгаш колхозтарга өлген малдын өртек-үнезин үндүр бижири талазы-биле корум-чурумну тургузар

Ниитинин мал ажилынын ажаалдазынын байдалын болгаш өлген малдын өртек-үнезин колхозтарнын балансаларындан үндүр бижири турарынын шынынын хынап көөр чорукту чорудар хүлээлгени. Күрүнө страхованиенин органына доктаадааскан. Ычангаиш 1952 чылда ыяа-ыла онаалгалыг страхованиени чорударынын үезинде Күрүнө страхованиенин органына колхозтарда камгалатынган малдын болгаш өске-даа эт-хөргезинин байдалынын, ол ышкаш мал өлгенде колхозтар баштаар черлери дындагы кылыр хуусааларны сагып турарынын. Күрүнө страхованиенин актыларын тургузар талазы-биле хүлээлгени көдээ Советтер даргалары канчаар күөсөлдөп турарынын болгаш өлген малдын өртек-үнезин колхозтарнын балансаларындан үндүр бижириин чурумун сагып турарынын көрүлдөң чоруткан.

«Малдын баш санынын үчөдүндө четпестерни узуткаар болгаш колхозтарнын ниитинин мал ажилынын камгалалын хандыар талазы-биле хемчеглер дугайында» СССР-нин Министрлер Чөвүлелинин болгаш ВКП(б) ТК-нын 1951 чылдын сентябрь 3-те үндүргөн доктаалын күөсөлдөп талазы-биле алындын хемчеглер-биле колбаштыр областың элээн хөй колхозтары өлген мал дугайында Күрүнө страхованиенин актыларын элээн четче бижири турары, малдын ветеринария талазы-биле хандырылганы экижээни, малдын аарынын болгаш өлгенин чылдагааннарнын дугайында ветеринар ажилдакчылары боттарынын шийтирилерин өлген малды боттары көрүп тургаш берип турар апарганы хыналдалар-биле илерээн. Мал өлгенде Күрүнө страхованиенин актыларын тургузар талазы-биле көдээ (суму) Советтеринин ажилы ба-

зындагы болза-даа, малдын өлгенин дугайында дындагы кылырынын, актылар тургузарынын доктаатынган корум-чурумунун херээнде, өлген мал дугайында ветеринар ажилдакчыларынын шийтирилер бээринин корум-чурумунда, ниитинин мал ажилынын ажаалдазында ажил-агыинь эвес фактылар, ниитинин малдын баш санын хөжүдөр болгаш камгалар, өлген малдарын колхозтарнын балансаларындан актылар-биле үндүр бижири, актылар тургузарынын доктаатынган чурумун сагырынын дугайында Министрлер Чөвүлелинин болгаш ВКП(б) ТК-нын доктаалдарын күөсөлдөп талазы-биле дыка хөй көдээ (суму) Советтер, колхозтар ажилдакчыларынын болгаш көдээ ажил-агыинь ажилдакчыларынын харысалга чок, бюрократтык чоруктарынын фактыларын мынчага чедир-ле узуткатынган турар.

Күрүнө страхованиенин чамдык инспекцияларынын (Бай-Тайга, Тожу, Бии-Хем, Тес-Хем болгаш өске-даа) кедергей багай ажилынын хараазы-биле камгалатынган эт-хөргезинин негетинин турар ажаалга байдалы чамдык районнар эки хынаптымаан. Ычангаиш хынаптыган районнарда болгаш колхозтарда Министрлер Чөвүлелинин болгаш ВКП(б) ТК-нын доктаалдарын, база ол айттыр талазы-биле область Советинин күөсөлдөп үндүргөн шийтирири каржызы-биле үрөп турар чоруктар бар.

Областың чамдык колхозтарында малдын өлүп хораар чоруну, ылангыя кышкы-часкы үелерде көүдөң турар. Ол болза, ол үеде малдын чогуур азырал, ажаалдазы чок болганынын, таарымча чок оран-савага малды багай азырап ажааганнан, азы оран-сава шуут чок болганындан болуп турар.

Чижээ, 1952 чылдын январь 1-ден июль 1-ге чедир үенин иштинде

чүлгө айткан чылдагааннар-биле Улуг-Хем районда Жаанов аттыг Колхозтан 72 баш, Ленин аттыг колхозтан — 127 баш, Мичурин аттыг колхозтан — 158 баш, Сталин аттыг колхозтан — 195 баш, «Свобода труда» колхозтан — 133 баш мал өлгөн. Мал бо хире хорап турбужа, чөмчөр дилеп тывар болгаш ниитинин малдын баш санын камгалар талазы-биле колхозтарнын баштаар черлеринин талазында, районнун көдээ ажил-агыинь килдизинин болгаш райкүүскамунун талазында четчир хемчеглер албаан. Мичурин аттыг колхозта 5 тонна турнепс ирип чыдаан болгаш элээн хөй силос үрелип баксыраан.

Күрүнө страхованиенин актыларын үзе тыртар талоннарын барымдаалапайн, малдын өлгенин эзулуг чылдагааннарын четчири-биле илередиң доктаатпайн, малдын өлгенин чылдагааннарын колхозтар баштаар черлеринин хуралдарына чугаалашпайн тургаш, өлген малдын өртек-үнезин колхозтарнын балансаларындан ажил-агыинь актыларын барымдаалап үндүр бижири турар хоралыг практика областың колхозтарынын хөй кезинде үргүлчүлөп турар. Ол болза, көдээ ажил-агыинь органыны болгаш ылангыя колхозтарга хыналда болгаш ревизия чорудуп турар оларнын инструктор-бухгалтерлери ажилдыг ындыг чугула участогун хынавайн турарындан болуп турар.

Бии-Хем районунун көдээ ажил-агыинь килдизинин инструктор-бухгалтери эш Булатов Тарга сумуда Ленин аттыг колхозка ревизия чорудуп тургаш, өлген малдарнын өртек-үнезин үндүр бижири турарынын чурумун хынаваан. Шак мындагы чорук болза, көдээ ажил-агыинь органынын удуртукчулары ажилдын ол кезин ала-чаягаарлаашкыңче киргенинин, ол дуга-

йында чогуур кичээнге салбаанын түнелди болуп турар.

Өлген малдарны колхозтарнын балансаларындан үндүр бижири чурумунун дугайында чазактын доктаалдарын күөсөлдөп талазы-биле районнарын удуртуп организацияларындан колхозтар баштаар черлеринге негеле салбайн турар чорук болза, колхозтар баштаар черлери малдын өлгенин дугайында буруузуң билгемейн, мал өлген санында ону көдээ Советтерге бир хонук хуусаа иштинде дындаптайн, малдын ажил-агыинь эвес ажаалдазынын хөй санын фактыларын чачыраанар, Күрүнө страхованиенин органына страхование эгидилгелерин төлээр чоруктан ойталаарына чедирер.

Бо чылын Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чыл ою» колхоз 104 баш малды, Танды районда Сталин аттыг колхоз 215 баш малды көдээ Советтеринге дындаптайн, балансадан үндүр бижээ. Улуг-Хем районда Мичурин аттыг колхоз 111 баш, Киров аттыг колхоз 133 баш, Сталин аттыг колхоз 110 баш малды, Барыи-Хемчик районда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхоз 73 баш, «Ленин оруу» колхоз 46 баш, Ворошилов аттыг колхоз 86 баш малды өлгенин дугайын көдээ (суму) Советтеринге дындаптайн болгаш Күрүнө страхованиенин актыларын тургуспаан.

Дыка хөй көдээ (суму) Советтеринин даргалары актыларын өй-шаанда тургузар талазы-биле боттарынын хүлээлгезинге харысалга чок болуп, малдын өлгенин чылдагааннарын өй-шаанда илеретпейн ажил-агыинь эвес фактыларга дегерин турарлар.

Улуг-Хем районун Торгалыг болгаш Шагаан-Арыг көдээ Советтерин даргалары, азы оларны төлээлээн депутаттар Күрүнө страхованиенин актыларын тургуспайн, харын актыларын колхозтарнын санакчылары бижири каан соонда ол актыларга аттарын салып каап турарлар. Барыи-Хемчик районун Эрги-Барлык суму Советинин даргазы эш

Натпиг бо чылдын 5 айларынын дүргүзүндө «Большевик» колхоз мал өлген санында дындаптыр турбужа чаңгыс-даа акт тургуспаан.

Көдээ Советтеринин сорулгасы болза, Күрүнө страхованиенин актыларын чүлө өй-шаанда тургузары эвес, харын мал өлген санында-ла дындадыг кылырын колхозтар баштаар черлеринден негээрин, малдын өлгенин фактыларын колхозтар баштаар черлеринин хуралдарына чугаалажыры, оларнын өлгөн чылдагааннарын илередири, оларны болдурбас дугайында ажилды башкаары болур.

Областың көдээ ажил-агыинь эргелели болгаш оон чер-черде органыны бо айттыр талазы-биле партианын болгаш Совет чазактын доктаалдарын күөсөлдөң четчир хемчеглер албаан. Көдээ ажил-агыинь органынын элээн хөй ветеринар ажилдакчылары малдын өлгенин болгаш ааранынын чылдагааннарын дугайында ол ээугар страхование эгидилгезин төлөп бээр айттырыны шуут шийтирлеп болдунмас шийтирилери Күрүнө страхованиенин актыларына берип турар. Оон хараазы-биле чүзүн-баазын харысалга чок чорук, катап кылыры-биле актыларын ынай бээр чорудар, оон уламындан страхование эгидилгезин төлээр чорукту садыр чүлдөр болдулап турар. Барыи-Хемчик районун Аксы-Барлык, Хөндөк болгаш Кара-Хөл сумуларында ветеринар ажилдакчылары Күрүнө страхованиенин актыларын тургузарына шуут киришпейн турар. Шак ындыг чорук Кызыл районун Ээрбекте ветфельдшер В. П. Волченконун, база Көг-Тейде ветфельдшер М. Бораның талазындан болуп турар.

Көдээ ажил-агыинь органынын чамдык ветеринар ажилдакчылары өлген малдарнын өртек-үнезин колхозтарнын балансаларындан үндүр бижири турарынын шы, мезезин хынарын боттандыраарынын орнунга харын оларны шын эвес ээугу-биле үндүр бижири талазы-биле колхозтарга дузалап турарлар. Улуг-Хем районда Калинин аттыг колхозта

ажылдап турар ветфельдшер Хунажик Светлана көдээ Советтин төлээнинин, херечилеринин, колхоз баштаар черинин төлээнинин кржилгези чокка өлген мал дугайында актыларын боду чогадып тургускаш, колхозка хүлээлгид бээрге колхоз баштаар чери ону колхозчуларнын ниити хуралына бадылатпайн, колхозтун балансындан үндүр бижири турар. Ол-да районун «Искра» колхозта ажилдап турар веттехник эш Чолдай ындыг чорукту база кылып турар.

Мынчангаиш ындыг актыларын шыныг дээрзинге илээр болгаш малдын өлгенин эзулуг чылдагааннарын илередиң доктаалдыры берге болуп турар. Оон түнелди өлген малдар дугайында страхование эгидилгезин колхозтар албаан болгаш улуг когаралдарга таварышкан. Ындыг чорук областың өске-даа районнарында бар.

Барыи-Хемчик, Бай-Тайга, Суг-Хөл, Кызыл, Каа-Хем, Чаа-Хөл болгаш Улуг-Хем районнары ышкаш чамдык райкүүскамнарнын даргалары колхозтарга ниитинин мал ажилын камгаларынын база өлген малдарнын өртек-үнезин колхозтарнын балансаларындан шын үндүр бижири талазы-биле чогуур корум-чурумун мынчага чедир-ле тургузуп шыдаваннар.

Областың көдээ ажил-агыинь эргелели болгаш оон чер-черде органыны, райкүүскамн болгаш Күрүнө страхованиенин органыны болза, ниитинин мал ажилынын ажаалдазына корум-чурумун тургузар талазы-биле партианын болгаш Совет чазактын доктаалдарын ылангыя күөсөлдөп дээш, малдын ажил-агыинь эвес ажаалдазы-биле демисежи, өлген малдарнын өртек-үнезин колхозтарнын балансаларындан шын үндүр бижири дээш, оон-биле колхозтарда малдын төтөгелээш-кинин болгаш өлүп хораар чорун болдурбас дээш шийтирилг демиселди чорудар ужурулг.

В. МИТЯШКИН.

Күрүнө страхованиенин Тыва область эргелелин начальнигин хүлээлгезин күөсөлдөп турар.

ВОЛГА-ДОННУҢ СУДНО ЧОРУУР В. И. ЛЕНИН АТТЫГ КАНАЛЫНЫҢ АЖЫТЫНГАНЫН УЛУСТАР БАЙЫРЛАП ТУРАР

Кыдат Улус Республика

ПЕКИН. Чжунгоиняньбао деп содун Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын ажитынганын дугайында медегледерин будун арында бижвишаан, ук каналдын туруун болгаш схематикалыг туруун база парлап турар.

Ол содунун бижээни болза: Ол тилелгени бүгү-делегейни улустары совет улус-биле кады байырлап турар, Совет Эвилелинге коммунизмни улуг туудуларынын баштайгынын ажыглалче кирген чорук болза, совет курунени канчаар-даа аажок улуг күчү-шыдалынын, социалист системанын капиталист системдан артык күштүүнү база катап херечилеп турар. Ол тилелге болза, кайгамчыктыг социалист ниятилеге бурунгаар шимчээринге улустары сорук кийрип турар.

Болгария

СОФИЯ. Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын ажитынганын кичээни салгыны болгар парламта үргүлдүлүшкү.

Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын туудушкунун доозулганы болза, бистин улустун кызматкер чок өөрүшкүзүн болгаш чоргаарлашышкынын болдурган. Каналдын туудушкуну болгаш тайбынын ол хире улуг туудун тургузарынын аргазын берген совет тургузуга болгар ажылчы чоннар сорук кирген байыры чедирип турар—деп „Работническо дело“ содун бижээни.

Коммунизмни улуг туудуларынын ажитынганын тураскааткан хуралдар бүгү чуртта эрттип турар.

Польша

ВАРШАВА. Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын ажитынганын тураскааткан митингнин киржикчилеринин эш И. В. Сталинга чоруткан байырылгы чагаанын бүгү-ле польша содуннар боттарынын бирги арынарында парлап үндүргөн. Волга-Доннун каналынын ажитынганын дээр, совет улустун тайбын тургузукчу күш-ажылдын канчаар-даа аажок улуг тилелгези болган—деп „Трибуна людю“, „Глос працни“ содуннар медегледеп бижээни. „Социалист эртемни болгаш техниканы, социалист күш-ажылнын тилелгези“ деп агенци алаанга „Жиде Варшава“ содун Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын ажитынганын дугайында дыка хей сангыч чүүлдерин парлап үндүргөн.

Венгрия

БУДАПЕШТ. Венгриянын хейнияти Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын ажитынганын улуг кичээни салгыны болгаш коммунизмни улуг туудуларынын ол эң баштайгынын ажитынганын холбаштыр эрттип турар байырашкынар дугайында тодаргай чүүлдерин Венгриянын бүгү-ле содуннары көсүк черлерге бижип турар. „Балдыр немзет“ деп содун ол болушкунга мурнуку чүүлү бижип тураскааткан, ында — Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын туудун дооскаш, Сталинчи тайбын политика болгаш совет улус ажил-агын база совет эртем болза, бүгү-делегейге канчаар-даа аажок улуг ужурууду тилелгени чеди алган—деп бижип турар.

Герман Демократтыг Республика

БЕРЛИН. Берлиндин бо хүнгү бүгү демократтыг содуннары совет улустун амыдырамында улуг төөгүлүг болушкуну—Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын ажитынганын чырынын бижип турар.

„Неес дейчлаад“ содунун мурнуку чүүлүнде медегледеп турары болза, бо хүн совет улуска улуг байырлаалдын хүнү болур, бүгү чурттарынын ажилчы чоннары болшевик партиянын болгаш бүгү-делегейни ажилчы чоннарынын улуг баштыкчы эш Сталиннин удурдулгазын-биле совет кижилерини чеди алган бо кайгамчыктыг тилелгезин өөрүшкүлүү-биле утуктуг турарлар. Солуннарын бижип турары болза, тайбындын бо шылгааргай тилелгези болза, социалист күш-ажылдын, социалист эртемни болгаш техниканы тилелгези, Маркс—Энгельс—Ленин—Сталиннин улуг идеяларынын чайыннанчак тилелгези болур.

БЕРЛИН. Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын байырылгы ажитынганын чере Берлиндин демократтыг парламенттин бодунун кичээни салгыны үргүлдүлүшкүзүн турар.

Христиан-демократтыг эвилелин органы болур „Неес дейч“ содун Сталинчи улуг үенин канчаар-даа аажок улуг тууду—Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын байырылгы ажитынганын дугайында Сталинградтан алган медегледди парлаан. Ол медегледди айтты турары болза: „Судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналды туудуп тургускаш, ону ажиткан чорук болза, канчаар-даа аажок улуг хемчээлдиг тайбын ажилдын чедишкени болуп, совет чурттын кызматкеринин ырак ниятче үнүп турар тергин улуг ужурууду болушкун болуп төөгүтө кирер“.

Германиянын национал-демократтыг партиянын органы „Берлинер дейтунг“ болгаш либераль-демократтыг партиянын органы болур „Националь дейтунг“ содуннар база-ла каналдын байырылгы ажитынганын дугайында медегледерин парлааннар.

Корей Улус-Демократтыг Республика

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканын ажитынганын, тараачынары, күш-ажылчы интеллигенцияны, улус армиянын дайынчылары Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын туудушкунун доозулганын болгаш ажитынганын дугайында медегледди канчаар-даа аажок улуг өөрүшкү-биле ужурашканнар.

Совет Эвилели-биле культура харылдаанын корей ниятели Пхеньянда болгаш республиканын еске-даа хоорайларында Волга-Доннун В. И. Ленин аттыг каналынын дугайында медегледерин ажиткан. „Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын ажитынганын корей улус ниятилеге ужурашп турар“ деп медегледди Корейин Төп телеграф агентлиги үндүргөн. Коммунизмни туудуларынын бирээни—тайбындын болгаш тилел турар күш-ажылдын туудуларынын баштайгынын ажитынганын холбаштыр бүгү чурттагыларын улуг өөрүшкүлүг болуп турарын дугайында бижип турар.

Большевик партиянын болгаш гевийлиг удуртукчу Иосиф Виссарионович Сталиннин удуртулгазын биле планнаш, эң-не кыска хуу-саанын дургузууда туудуп тургускаш ол канал болза, социализмни капитализмден улуг артык күштүүнү болгаш Сталинчи тайбынга ынакшылдыг политикаын чайыннанчак тилелгезин херек кырында көргүзүп турар деп Төп телеграф агентлигинин медеглединде чуртаалп турар.

Медегледди оон ынай чуртааланы болза: америк агрессорларга улур маадырылгы демиселде чорудуп турар корей улус болза, коммунизмни тургузушкунун орунга совет улустун чеди алган ол канчаар-даа аажок улуг чайыннанчак тилелгезинге байырлап турар.

Тайбын күш ажилдын фронтунга совет улустун чеди алган улуг чедишкени алдардып, Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналын ажиткан улуг байыры таварыштыр совет улуска байыры чедирип, өөрүп турар кижилерин чүүлдерин Корейин Төп Телеграф агентлиги база дамчыткан.

Австрия

ВЕНА. Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын ажитынганын демократтыг парламта улуг кичээни салып турар.

Волга-Дон каналынын ажитынганын чорук болза, бүгү чурттарынын ажилчы чоннарынын чуреттеринин чүүлүгүзүшкүзүнү ап турар деп ол болушкунга тураскааткан чүүлдерде медегледерин чурар. Коммунизм туудуларынын СССР-де баштайгыларынын улуг туудушкунун чедишкенин чорук болза, реакциянын кара күжүн, дайыннын болгаш фашизмдин күжүн тилээринге, демократиянын болгаш тайбындын ынактылыгына бүгү чурттарынын улустарынын идегеди улам быжгылап турар. „Эстеррейхше фольксштимме“ содунун хайгааракчынын бижип турары: „Коммунизмни улуг туудуларынын баштайгынын болур Волга-Доннун каналынын байырылгы ажитынганы болза, Совет Эвилелинин тайбын тургузушкунунын канчаар-даа аажок улуг тилелгелеринин херечилели болуп турар.“

Волга-Доннун каналын ажитар чорук болза, Совет Эвилелинин тайбын политикаын тилелгезинин байырдалы, холталган күш-ажылдын байырдалы болу берген деп „Тагблатт ам монга“ содун медегледеп турар.“

Италия

РИМ. Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын ажитынганын дугайын Римдин демократтыг содуннары — „Унита“, „Аванти“, „Паззе“ болгаш „Паззе сера“ содуннар делем чүүлдерин бижип турар. „Паззе“ содун ол каналдын „Совет техниканын канчаар-даа аажок улуг тууду“ деп алаан. Каналдын ажитынганын дээр, „совет кижилеринин тайбындын болгаш депшиленгени эрге-ажыгарынга үндүргөн тургузукчу күш-ажылдарын улуг чедишкени“ болган деп „Аванти“ содун бижип турар. Ол ышкаш „Унита“ содун коммунизм туудуларынын баштайгыны—Волга-Доннун каналын ажитынганынга тураскааткан чүүлдерин болгаш чурттарынын бижвишаан, Волга-Доннун каналынын туудуларынын эш И. В. Сталинга чоруткан чагаанын парлаан.

Голландия

ГААГА. Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын байырылгы ажитынганын дугайында медегледди элөөн хей сангы голланды содуннар бижип турар.

„Ниве гаагше каранс“ содун болушкун бирги арында мында деп бижээни: „Волга-Дон ышкаш шак ол хире канчаар-даа аажок улуг туудуна кыска хуу-саанын дургузууда тургускаш совет улус болза, эсуулук улуг чедишкенин болган дээрин миннири чутула“.

Коммунизмни туудуларынын амыдырал кырында тургузарынын таланын биле Совет Эвилелинин чедишкенин дугайын еске-даа содуннар база медегледеп бижип турарлар.

Уругвай

МОНТЕВИДЕО. Июль 27-де А. М. Горький аттыг культура төвүнүн депшилетиг славян организацианын кижигүнеринин хей кижикиржикчилги байырылгы хуралы Монтевидеога болуп эркен. Ол хуралдын Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналын ажитынганынга тураскааткан.

Бүгү-ле олуршканынын димиттиг адыш часаашкынын ала-биле бүгү-делегейни ажитыч чоннарынын улуг башкы эш И. В. Сталинга чорудар байырылгы телеграмна хүлээп алынган.

Горький аттыг культура төвүнүн бажынынга коммунизмни улуг туудуларынынга тураскааткан фото-чорук делелгезин организастаан турган.

ШВЕЦИЯ

СТОКГОЛЬМ. Волга-Доннун судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналынын ажитынганы-биле холбаштыр „Ню Даг“ содун коммунизмни улуг туудуларынын баштайгынын дугайында материалдарын парлап турар. „Ан болгаш Кара далайларын сүт оруу“ деп эгелди ий арынарга тууду күзүн көргүзүп турар фото-чуреттерин көргүскен: „Кижинин тилелгези“ деп аттыг мурнуку чүүлүнде содунун бижип турар болза, „Коммунизмни улуг туудуларынын база бир дугаары—Волга-Доннун каналынын канчаар-даа аажок улуг туудун совет кижилерини 27-де байырдалдын—биле ажиткан.“

Содун оон ынай бижээни: канж капитализмдин дүжүрүкенде кижилерин арганы кызгаар чок деп чүвени оларга көргүзүп турар. Бо туудулар болза, хей чүс чылдарда болуп чоран болдалдын боттанганы болгаш хостуг кижилерин тилелгези болур.

(СЭТА).

Венесуэлада полицейжи калчаарал

МОНТЕВИДЕО. Венесуэланын „демократтыг ажил-чорудуга“ деп партиянын национал күүсечи комитеди медеглед парлап үндүргөн. Америк империализмдин удуртулгазын-биле Венесуэлада күште липтурар диктаторжу эзу-чурумунун кем буруулук үндүргелерин ол медегледде сойгалап илередип турар. Улустун таварышты турары ашчуттун, аар зарыгарын, туудуп хоругдашышканын, патриоттарын эттеп, эридеп, өлүрүп турар чоруктун, чуртта демократтыг холталгаларын чок чоруунун, база чурттуг патриоттарын өлүрүп турар албадалдыг күш-ажыл лагерлеринин харысалгазы Венесуэланын чагырыч бөлүү бүрүнү-биле чүктээр деп ол медегледде чуртаалп турар.

Каракас хоорайда „национал айыл чок чоруктун“ кылды дээр кылдыке туутуруп хоругдашканын кижилерин араатангы эридеп-кижирнеге таварыштыр турган оларны чанагаашташ дош кырында чыттырып, элөөн каш хүнер дургузууда чүлө бут кырында турарынча албадап, чөм ижирпей турар, база килечектеп, хал-соп турар. Профессор Фелкс Адамс, Армандо Гонсалес, Хосе Венте, Эрман Бритто, Педро Васес, Сото Рохас, Маркос Мурга болгаш оонда еске хей-хей кижилерини ыччаар эттеп-эридеп турган. Чоовта чөм эридеп-кижирнеп түнелинде 8 кижиге, оон иштинде профессор Хосе Антонио Гонсалес болгаш лейтенант Хельберто Маркан Карранса база бар. „Демократтыг ажил-чорудуга“ партиянын национал күүсечи комитедин айтты турарын эзугаар алгыра, Венесуэлада полицейжи калчааралдын хемчээли хүн бүрү улгадып турар. Полицейжи араатанарын холдарындан ажитынар, интеллигенциянын төлөөкчилерин, херэженичтер, салдыгылар болгаш армия офицерлери боттарынын амыттын оскунуп турар.

(СЭТА).

Чоокку Чөөн-чүкте англи-америк чөрүлдээринин дугайында

РИМ. „Паззе сера“ содунун дыйнатканын эзугаар алгыра, АКШ-тын Елиетте элчини Кефферинин күрүе департамента-ынче чорутканы, Чоокку Чөөн-чүкте америк болгаш англи төлөөкчилерин аразында чажыт чөрүлдээрин илередип турар илеткелдин дугайында дыйнадыглар Канре адлыганы.

Чоокку Чөөн-чүкте англи политиктиг албанын адрезинче, ол ышкаш ол албанын баштын Раппунч болушкун адрезинче буруудушкынын ол илеткеде кылып турар. Кефферинин боланы-биле алгыра, англи политика албаны болгаш оон баштын болза, Трансиорданиянын король Талаал „психика азыргга“ таварышкан деп хара-сагыштыг чүүл, чогаалды алган болуп турар. Кефферинин илеткелдинде чуртаалп турары болза, англичаннар Талаалдын „ааны“ анаа-ла даап бодап алганнар, чүге дээр, Талаал—Американын өңүү-дүр, а Англинин чазза Трансиорданиянын дүжүлдээринге АКШ-тын өңүү олурарын көөр-даа хөңү чок болуп турар.

Оон анында Кефферинин медегледерин эзугаар алгыра, Сириянын амгы чаззаан дүжүрер сорулга-биле англичаннар сүлчээ бетектеп турар, ол чазак англичаннарга аажок чок аларга, чүге дээр, ол „Америка-биле найырдалгы болуп турар“.

Талаалдын „угаан чокталганын“ талазын-биле кажар олтуг арганы боттандырынгга, база оон Трансиорданиян үнгеш, швейцар эмнедгеге барып чыдарынга Трансиорданиянын чазза боду болгаш оон баштын Тевфик-паша идепкейлик киржип турган.

Америктичкен араб парлаганы болгаш „Американын араб өңүктөрүнүн“, Англинин араб өңүктөрүнүн“ удур ажил-чорудуганын ашалаадырарынга херек чажыт фондуларын улгагытары араб чурттарында бодунун төлөөкчилеринин чедишкенин ажилдарын хандырынгга эргежок чутула деп чүвени күрүне департамента-ынче илеткелдин түнелинде санидирип турар.

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Корейин Улустун армиянын Кол командваларынын дыйноды

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканын Улустун армиянын Кол командваларынын июль 30-де медеглед турары болза: „Фронтунун ангы-ангы участоктарына Улустун армиянын кыжымышкынары кыдат улустун эки-турачылары-биле кады эрткен хүннүн дургузунда мурнунда турган туруштарынга камгалаалдык тулчушкуннарын чорударын үргүлдүлүп турган.“

(СЭТА).

Корей улустун маадырлыг чоруу

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканын фронтунун дайынчылары болгаш ажилчиликтери бодунун төрөш чуртунун холталгазы болгаш хамаарышпас чоруу даш тулчушкуннара маадырлыг чоруктарын үндүрүп турар. Мага боду-биле дайыннын дооттарын дуглаан Кам Чан Гюлдун болгаш еске-даа маадырларын дугайында фронтунуе баар орукта минерин болгаш оожум частыр кылдыр кылып каан болгаларын аштап, арыглап турар улустун армиянын маадыр чолдакчыларынын дугайында медегледерин корей парлагалар парлап турар.

Корей демир-орукчуларын маадырлык чоруктарынын дугайын „Нодон синмун“ содун медегледеп турар. Машиинист Ю Ен Ха дайыннын эгезинде бээр поезди фронтунуе башкарып чорудуп келген. Бо чылдын февральда Ю Ен Ха башкарып чоран поездин америк штурмовиктер болаан болгаш оон ийи вагоун эртедип-кен. Кажан имиртин дүже берген.

(СЭТА).

Кореяда туттурган шериглерин америк агрессорларнын ханныг эзу-биле аажылааны

ПЕКИН. Синьхуа агентлигинин тускай корреспондентинин Ке-сондан медеглед турарын эзугаар алгыра, июль 27-де Мурнуу Корейин Понсандан туттурган шериглер лагеринге 8 туттурган шериглер өлүрткен болгаш балыгланган.

Ол чорук Панымынчжонда ту-гаалашкынында америк төлөөкчилерин баштын Гаррисонун чүлге 83 мун туттурган шериглер дедир чанарын күзөп турар деп мегечи медегледин база катап буруу шаап илередип турар. Тайбынчыдылга дугайында чуртаала-...

(СЭТА).

Аньдуннун чурттакчыларынын удурланышынын

ПЕКИН. Аньдундан Синьхуа агентлигинин корреспондентинин дыйнатканын эзугаар алгыра, америк самолеттарын чуртук болгаш бомбалашышканынын түнелинде өлүрткен 52 эр, херэжени кижилерин болгаш бичи чаштарын төргүл-төрелери база хоорайнын бүгү чонунун 1400 төлөөкчилери киршкен митинг июль 18-те болган.

Америк халдаашкындан өлген кижилерин төрелери митингге ол халдаашкынга удурланып чүве чуртаалаан.

(СЭТА).

Министрлерин чөвүлел хуралы

ПАРИЖ. Шуманнын киржикчилери алыч чурттарынын (Франциянын, Италиянын, Барын Германиянын, Бельгиянын, Голландиянын болгаш Люксембургтун) дашкынкы херектер министрлеринин чөвүлел хуралы Франциянын дашкынкы херектер министрствозунга июль 23-те ажитынган. Ол чөвүлел хуралдын оза чүвени чүл дээр, ол хурал болза, хөмүр даш болгаш металлургия үлетпүрлерин катыштыр дугайында керээни үстүнде айткан чурттарынын парламенти-лери күштүг болдуруп бадылаанын соонда, ескээр чуртаалаарга, Шуманнын планы эзу барымдаалаан хевир-биле күштүг аларганын соонна бир-ле дугаар чөвүлел хурал болуп турар.

(СЭТА).

Агресчи соңгу атланттик эвилелинде

ПАРИЖ. Франс пресс агентлигинин корреспондентинин медегледерин билдирип турары болза, июль 28-те америк генерал Уаймен агресчи Соңгу-атланттик эвилелинин мурнуу-чөөн Европада кургап...

(СЭТА).

Египеттин чаа чазза тургустунган

ПАРИЖ. Франс Пресс агентлигинин корреспондентинин Александриядан (Египеттин королжуну болгаш чазак албан черлеринин чыгы ажилдар чери—Ред.) дый-

надып турарын эзугаар алгыра, Хилла-паша чаа министрлер кабинети тургускаш, ында премьер-министринин албанын ээлеп алган.

(СЭТА).

Харысалгалыг редакторнун оракакчыны Д. О. БЕГЗИ.